

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdasági Intézet
Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Pénzügy és számvitel szak

**A BÁT-GABONA KFT. VAGYONI, PÉNZÜGYI ÉS JÖVEDELMI
HELYZETÉNEK ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE**

Belső konzulens:

Dr. Belovecz Mária
egyetemi docens

Külső konzulens:

Bíró Jánosné

Készítette:

Hegedüs-Deli Krisztina
GVWG74
levelező tagozat

Budapest

2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. Számvitel.....	5
2.1. Számviteli politika.....	6
2.2. Beszámolási kötelezettség.....	6
2.3. Könyvvizsgálat.....	7
2.4. Eszközök és források besorolása.....	8
3. A vállalkozások vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetének elemzése.....	12
3.1. A vállalkozások vagyoni helyzete.....	13
3.2. A vállalkozások pénzügyi helyzete, likviditása.....	16
3.3. A vállalkozások jövedelmezőségi helyzete.....	22
4. Gazdasági – társadalmi – környezeti alapadatok.....	24
5. A BÁT-Gabona Kft. bemutatása.....	28
5.1. A vállalkozás tevékenységi köre.....	29
5.2. A társaság szervezeti felépítése.....	31
5.3. Az együttműködő partnerek és az együttműködés formája.....	33
6. A BÁT-Gabona Kft. elemzése.....	35
6.1. A vállalkozás vagyoni helyzete.....	35
6.2. A vállalkozás pénzügyi helyzete, likviditása.....	41
6.3. A vállalkozás jövedelmezősége.....	52
7. Következtetések, javaslatok.....	55
8. Összefoglaló értékelés.....	57
Irodalomjegyzék.....	59
Mellékletek.....	61
Függelék.....	72

1. Bevezetés

Sokak szerint egy vállalat életét, gazdasági helyzetét főként a mutatók és a piaci helyzet határozza meg. Persze ezek nagyon fontosak, és pontos elemzést csak ezek ismeretében lehet készíteni. Azonban én úgy gondolom, hogy a mutatók csak segítséget jelentenek a cél eléréséhez, az eredmény csak akkor lesz megfelelő, ha a vállalat életében szereplő személyek motiváltak és összhangban vannak, céljaik azonosak. Vajon a mai világ már csak az óriás cégeké? Én ezt nem gondolom! Magyarországon is van számtalan kisvállalkozás, családi gazdaság, akik ezekben a nehéz időkben is veszik az akadályokat és megpróbálják a legjobbat kihozni a vállalkozásukból. Sajnos nagy hátránnyal indulnak a kis- és közepes vállalatok, hisz míg a nagy multik már méretükből kifolyólag lehetőségek tömkelegét alkalmazhatják a túlélés érdekében, addig a kisvállalatoknak lényegesen kevesebb a lehetőségük. A cégóriások ha kell értékesítik egy-egy egységüket, területek olvadnak vagy válnak szét, a megfelelő profit elérése érdekében. Ráadásul ehhez megfelelő szakmai háttér is a rendelkezésükre áll. Működésüket szigorú szabályzatok és folyamatok jellemzik, amelyet követve tőkeerős cégek keletkezhetnek. Sokak szerint a pénzhiány az egyetlen egy hátránya a kis cégeknek a multikhoz képest, véleményem szerint azonban a legnagyobb problémát a szakmai munkaerő hiánya okozza. Ha belegondolunk, hány olyan kisvállalkozás van, amely például marketingest foglalkoztat, vagy esetleg logisztikai menedzsert? Szinte egy sem. Azonban akár induló, akár már működő vállalatról beszélünk a finanszírozástervezés, pénzügyi elemzés elengedhetetlen a megfelelő működéshez, a jó döntések meghozatalához. A vizsgálat a legtöbb esetben a komplex vállalatra irányul, azonban lehetőség van egy-egy részterület elemzésére is. Sokszor mondják, hogy a jó üzletembernek érzéke van az üzleti döntésekhez, és ezzel nem is vitatkozok, azonban tény, hogy a mai világban elengedhetetlen a gyors döntésekhez a tervezés, elemzés és a megfelelő szakmai háttér. A pontos elemzés rendkívül nagy segítséget nyújt a vezetői döntésekben, a cég profiljának kiválasztásában, illetve a maximális hatékonyság elérésében. A mai nagyon is változó, és szinte kiszámíthatatlan gazdasági helyzetben nagyon fontos, hogy a vállalatok helyes döntést hozzanak, és ehhez szükség van arra, hogy megfelelő eszközei legyenek a cél eléréséhez. Sok esetben a tovább lépéshez, fejlődéshez elengedhetetlen nagyobb forrás előteremtése, illetve annak optimális felhasználása. A cégek főként pályázatok, hitelek útján próbálnak idegen tőkéhez, forráshoz jutni, azonban ennek is van egy nagy hátránya, az pedig a bizonytalanság. Megéri-e beruháznom egy ekkora projektbe? Vajon kapok-e hitelt? Elnyerem-e a pályázatot? Ha sikerült, még mindig ott a nagy kérdés, hogy miből fogom

finanszírozni a későbbiekben úgy, hogy az ne okozzon likviditási problémát? Ezek azok a kérdések, amelyek befolyásolják egy-egy projekt kivitelezhetőségét és eredményességét. A rendszerváltást követően létrejött kisgazdaságoknak az erőforrásszükségleteik rendkívül nagyok voltak, hisz a fennmaradásukhoz, fejlődésükhöz nagy összegű beruházásokra volt szükség. Ennek finanszírozása külső és belső forrásokból történhetett, azonban ehhez elengedhetetlen a cég alapos elemzése. Hisz egy esetleges külső forrás biztosításához szükség van a megfelelő információ átadására a pénzügyi intézetek, a külső partnerek részére. A megfelelő információval és megfelelő szakmai tudás birtokában nagyobb eséllyel pályázhatnak ezek a cégek beruházási támogatásra és nőne a bizalom is a vállalat iránt. Mindez azt is eredményezi, hogy a külső szereplők részére kevésbé kockázatos lesz a vállalat, ami miatt jobb eséllyel kapnak kölcsönöket. Dolgozatom témájául azért választottam a BÁT-Gabona Kft.-t, mert egy olyan kis cégről van szó, ahol a menedzsment döntéseit nem támogatja kontrolling osztály és mutatókkal, azok elemzésével is csak nagyon ritkán foglalkoznak, leginkább az éves beszámoló készítésekor. Az elemzéssel szeretném a vállalat gyenge pontjait feltárni, amivel esetlegesen támogatást nyújthatok a menedzsment későbbi döntéseihez. Igazolhatom, hogy az elemzés a menedzsmentet a rendkívüli helyzetekre is felkészítheti, előre vetítheti az esetleges problémákat, ami által a vállalkozás biztonságosabban, nyereségesebben működtethető. Természetesen egy jól működő vállalathoz elengedhetetlen egy stratégiai cél, mellyel a dolgozók és a menedzsment is azonosulni tud. Az általam vizsgált vállalat céljai közt szerepel a hatékony működés és a dolgozói elégedettség maximalizálása, valamint a vállalat értékének növelése. Dolgozatom elkészítésénél a vállalat utolsó 5 évének beszámolóit, adatait vizsgálom, amely segítségével elkészítem az összehasonlító elemzést. Továbbá számos terület szakirodalmát is beépítem dolgozatomba.

2. Számvitel

„A számvitel olyan nyilvántartási rendszer, amely a vállalkozásnál bekövetkezett változások – gazdasági események – előre meghatározott rendszerben, számokban kifejezett megfigyelését, mérését, feljegyzését, ellenőrzését, elemzését és az azokról való beszámolást végzi.” (Zéman & Béhm, 2017)

A számvitel valójában tájékoztatás a vállalat vagyoni, jövedelmezőségi és pénzügyi helyzetéről. Biztosítja a külső és belső szereplők számára azokat az információkat, melyek szükségesek a vállalat értékeléséhez, megítéléséhez. Mindezt a számviteli törvény (Szvt. 2000. évi C törvény) által előírt formában.

A számviteli törvény követelményeket állapít meg:

- a könyvvezetési kötelezettségre,
  - a beszámoló összeállítására,
  - az érvényesítendő elvekre és szabályokra,
  - a nyilvánosságra hozatalra, közzétételre és könyvvizsgálatra vonatkozóan.
- (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai, 2013)

Tehát a számvitel segítségével információkat juttathatunk a hatóságoknak, tulajdonosoknak, hitelezőknek, alkalmazottaknak és üzleti partnereknek. A piaci szereplőknek és a hatóságoknak a pénzügyi számvitel segítségével nyújtunk információt, míg a menedzsmentnek, tulajdonosoknak a vezetői számvitel ad segítséget. A pénzügyi számvitelt jogszabályi előírások kötik, csak tényadatokkal dolgozik és a múltbeli gazdasági események hatását mutatja meg az adott időpontra vonatkozóan. Ezzel szemben a vezetői számvitel kötetlenebb és a múltbeli adatokat felhasználva, mutatók segítségével nyújt adatokat a kontrolling részére, melyben már figyelembe veszi a jelent és a jövőt. Ez által biztosítja a menedzsment döntéséhez szükséges információt. Célirányosan gyűjti és elemzi a vállalat adatait, részletesebb kimutatásokat nyújt a megalapozott döntéshez. Mindkét esetben a mérleg, eredménykimutatás, cash flow-kimutatás adatainak elemzése történik, de különböző mélységekben és különböző céllal. (Laáb, 2019)

A vállalkozások esetében a számviteli törvény szabályozza a könyvvezetési kötelezettséget, mely során a gazdasági eseményekről nyilvántartást kell vezetni, és azt az üzleti év végével le kell zárni. A könyvvezetés egyszeres és kétszoros könyvviteli rendszerben történhet. (Halász, Szabó, & Varga, 2021)

Az a gazdálkodó, akinek csak egyszerűsített beszámolót kell készítenie, egyszeres könyvvitelre kötelezett, azonban saját elhatározás alapján minden év január 1-vel áttérhet

kettős könyvvizetésre. A kettős könyvvitelben a gazdasági eseményeket minden esetben kétoldalúan kell nyilvántartani, zárt rendszerben, a valóságnak megfelelően. (Zéman & Béhm, 2017)

2.1. Számviteli politika

A számviteli politika elkészítése kötelező a gazdálkodó szervezet számára. Legfőbb célja, hogy a törvény végrehajtása érdekében szükséges módszereket, eszközöket, szabályokat csoportba foglalja. Ezáltal biztosítja azt, hogy mindenki számára azonosan értelmezhető legyen. Ezen politika kihatással van a vállalkozás vagyonára, jövedelmezőségi helyzetére, befolyásolja az adózás előtti és az adózás utáni eredményt. Ilyenkor tulajdonképpen döntések sorozatáról beszélhetünk, melyek az adott vállalkozásra kötelező érvényűek.

A számviteli politikának kötelezően tartalmaznia kell:

- leltárkészítési és leltározási szabályzatot
- pénzkezelési szabályzatot
- önköltségszámítás rendjére vonatkozó szabályzatot
- az eszközök és források értékelésére vonatkozó értékelési szabályzatot (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai , 2013)

2.2. Beszámolási kötelezettség

„Meghatározott időközönként (általában évente) értékelni kell az elmúlt időszak gazdálkodását, és a törvény által előírt tartalommal és formában, összefoglalóan be kell mutatni. Ezt az összefoglaló kimutatást hívja az Szvt. beszámolónak.” (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai , 2013)

Az éves beszámoló tartalmazza:

- mérleget: olyan kétoldalú vagyonkimutatás, mely egy adott naptári időpontra összevontan, pénzértékben tükrözi, hogy a vállalkozás vagyona milyen eszközökben testesül meg. Meghatározza, hogy a vállalkozás vagyona milyen forrásokból származik, továbbá jelzi annak eredetét is. A mérleg fordulónapja december 31. A mérlegkészítés napja a számviteli politika szerint a tárgyévet követő év márc. 31-e.
- eredménykimutatást: „Az eredménykimutatás olyan számviteli okmány, amely egy adott időszakra vonatkozóan összevontan és pénzértékben tartalmazza a vállalkozás bevételeit (hozamait) és ráfordításait, valamint az

ezek különbözeteiként képződő eredményt.” (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai, 2013)

A vállalkozás beszámolási időszakában végzett tevékenységéből, gazdasági eseményekből származó hozamot veszi számba, eredménykategóriákba csoportosítva. Az eredménykimutatást összköltség- vagy forgalmiköltség-eljárással lehet elkészíteni. Attól függően, hogy a ráfordításokat költségnemenkénti bontásban (anyagjellegű ráfordítások, személy jellegű ráfordítások, értékcsökkenési leírás), vagy elszámolhatóság szerint, azaz közvetlen vagy közvetett költségként tüntetjük fel.

- kiegészítő mellékletet, melyben megtalálhatók azok az adatok, tájékoztatások, melyeket a valós, megbízható bemutatáshoz szükségesnek tartanak. A Szvt. által előírt formában tartalmaznia kell a cash flow-t is, mely az adott időszakra vonatkozóan mutatja meg a pénzeszközök változását.
- Üzleti jelentést, melyet a beszámolóval egyidejűleg készítenek. (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai, 2013)

A beszámoló általában egy üzleti évre vonatkozik, mely általában naptári évet jelent, ettől csak törvényben meghatározott esetekben lehet eltérni. A vállalkozónak minden esetben kötelessége biztosítani és hozzáférhetővé tenni a beszámoló adatait, illetve kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói jelentést is. A kettős könyvvitelt vezető cég az éves beszámolót, a könyvvizsgálói záradékot vagy annak elutasítására vonatkozó független könyvvizsgálói jelentést és az adózott eredményre vonatkozó határozatot köteles az adott üzleti év mérlegfordulónapjától számított 150 napon belül letétbe helyezni. (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai, 2013)

2.3. Könyvvizsgálat

A könyvvizsgálat során azt vizsgálják, hogy a vállalkozó az üzleti évről készített beszámolót teljes mértékben a törvényi előírások alapján készítette-e el, az megbízható, valós képet ad a vállalat vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetéről. A könyvvizsgálat a kettős könyvvitelt végző gazdasági társaságoknak kötelező. Ez alól kivétel az a vállalkozás, ahol az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában az átbevétel nem haladta meg a 300 millió forintot és a foglalkoztatottak száma nem haladja meg átlagosan az 50 főt. Tehát ebben az esetben nem kötelező a könyvvizsgálat. Amennyiben a törvény szerint a vállalkozás mentesül a könyvvizsgálat alól, abban az esetben a vállalkozó eldöntheti a felülvizsgálathoz

könyvvizsgálót kér-e. Könyvvizsgáló csak a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tagja, vagy az ott nyilvántartásba vett cég lehet. (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai , 2013)

2.4. Eszközök és források besorolása

2.4.1. Befektetett eszközök

A befektetett eszközökhöz való besorolás a vállalat/vállalkozó feladata, hisz az eszközök rendeltetését és várható használati idejét ő ismeri a legjobban. A befektetett eszközökhöz soroljuk az immateriális javakat, a tárgyi eszközöket és a befektetett pénzügyi eszközöket.

Immateriális javak:

Nem anyagi eszközök esetén beszélhetünk immateriális javakról. Megemlíthetjük a szellemi termékeket, ill. az immateriális javakra adott előleget.

Tárgyi eszközök:

Tárgyi eszköznek minősülnek azok az anyagi eszközök, amelyek közvetlenül, vagy közvetve tartósan, egy évnél hosszabb ideig szolgálják a vállalkozási tevékenységet, függetlenül attól, hogy üzembe helyezték-e vagy sem. A törvény szerint a tárgyi eszközök bekerülési értéke tartalmazza azokat a tételeket, melyek a vállalkozást az adott eszköz beszerzésével kapcsolatban terhelik aktiválásig. Ebben az esetben az általános forgalmi adót nem vesszük figyelembe. (Éva, 2002)

Tehát a bekerülési érték magába foglalja:

- az engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt vételárat
- az eszköz beszerzésével, üzembe helyezésével, raktárba történt beszámításával kapcsolatban felmerült:
- vámterhek, bizományi díjak
- illetékeket (Éva, 2002)

A bekerülési értéknél számolhatunk beszerzési árral, vagy előállítási költséggel. A meglévő tárgyi eszközök bővítésével, rendeltetésének megváltozásával, átalakításával, élettartamának növelésével, továbbá az elhasználódott tárgyi eszközök eredeti állaga helyreállítását szolgáló felújítással kapcsolatos felmerülő költség (amennyiben ez hasznos élettartam növekedéssel jár) ezen eszközöknél értéknövelő. A próbaüzemeltetés során előállított, raktárra vett, értékesített termék, teljesített szolgáltatás előállítási költsége, illetve

a bekerülési értékben elszámolt kamat összegét csökkenti a beruházás után elszámolt kamat összege, mely értékcsökkentő tényezőként kerül elszámolásra. (Éva, 2002)

Befektetett pénzügyi eszközök:

Azok az eszközök, melyeket a vállalat/vállalkozó azzal a céllal fektetett be, hogy tartós jövedelemre tegyen szert, vagy befolyásolási, irányítási lehetőséget érjen el más vállalatnál. A vállalkozás tevékenységét egy éven túl szolgálják.

2.4.2. Forgóeszközök

A forgóeszközök azok az eszközök, melyek a társaság életét egy évnél rövidebb ideig szolgálják. Itt megemlíthetjük a vetőmagokat, alkatrészeket, bankbetéteket. A forgóeszközök csoportjába tartoznak:

- készletek
- követelések
- értékpapírok
- pénzeszközök

2.4.3. Források

Saját források:

A tulajdonosok által alapításkor a jegyzett tőkébe befizetett összeg és az apport összege, az adózott eredményből eredménytartalékba átvezetett összegek, valamint a tőketartalék.

Idegen források:

A külső vállalkozásoktól (hitelintézet, magánszemély, más társaság) egy vagy több évet meghaladó pénzeszköz, szolgáltatás vagy egyéb kötelezettség. Idegen források esetén az alábbi hitelek a legjellemzőbbek.

Lombard hitel:

„A Lombard hitel az egyik leggyorsabb és legegyszerűbb módja annak, hogy a vállalkozás aktuális finanszírozási gondjait megoldja. Nagy előnye, hogy kamatai mérsékeltnek mondhatók. A fedezetként felajánlott értékpapírokat a bank zárolja, következésképp tulajdonosa csak a hitel visszafizetése után rendelkezhet felettük korlátlanul. A fedezetként elfogadható értékpapírok körét rendszerint a bankok Treasury-je határozza meg, nem ritka, hogy részvények nem fogadhatók el fedezetként.” (Dr. Tétényi & Dr. Gyulai, 1999)

A hitel jellemzői:

Szabad felhasználású finanszírozási forma. A vállalkozás által igényelhető hitel összege a fedezetként elhelyezett értékpapír értékétől és típusától függ. Az értékpapírok a folyósítással egy időben zárolásra kerülnek és a futamidő alatt a vállalkozás hitelének biztosítékaul szolgálnak. A futamidő min. 1 hónap, maximumát a fedezetként elhelyezett értékpapír típusa és lejáratja határozza meg.

Hosszú lejáratú beruházási és fejlesztési hitelek:

A **beruházási hitel** célja lehet új és használt gépek, berendezések, egyéb tárgyeszköz-beszerzése és egyéb beruházások finanszírozása. A beruházási hitel biztosítéka maga a beruházás.

előnyei:

- Több év alatt megtérülő kapacitásbővítő, fejlesztő beruházások megvalósítása.
- Kapcsolódó fejlesztések finanszírozása.
- A beruházási hitel szolgálhat tartós forgóeszköz növekedés finanszírozására.
- A vállalkozásnak csupán a saját erő mértékéig kell rendelkeznie saját forrással egy fejlesztés megvalósításához.
- A hitelösszeg az egyedi beruházási igényekhez igazodik.
- A beruházási hitel a beruházás megvalósulásának ütemében igénybe vehető, törlesztéséhez a bank bizonyos türelmi időt engedhet.

Lízing:

A lízingbe vevő a lízingszerződésben rögzített lízingdíj megfizetésére vállal kötelezettséget. A lízingszerződés fedezete maga a lízing tárgya, amelynek tulajdonjogát a lízingbe vevő csak a finanszírozási futamidő végén, az összes lízingdíj, valamint az úgynevezett maradványérték megfizetését követően szerzi meg (kivétel: operatív lízing).

A lízingnek két alapvető fajtáját különböztetjük meg, az operatív (működési) lízinget és a pénzügyi (finanszírozási) lízinget.

A pénzügyi lízing, amelynek keretében a lízingbe adó alapvetően finanszírozási szerepet tölt be, így a szerződés lejáratakor a lízingbe vevő jellemzően él a szerződés által biztosított vételi jogával, és ezzel megszerzi a lízingelt vagyontárgy tulajdonjogát. A pénzügyi lízingen belül megkülönböztetjük a nyílt végű és a zárt végű pénzügyi lízinget. A két konstrukció között az a különbség, hogy a zárt végű pénzügyi lízingnél a tulajdonjog-átruházás a

futamidő végén automatikus. Nyílt végű lízingnél a lízingbe vevő vételi joggal (vevőkijelölési joggal) rendelkezik, azaz a lízingbe vevő vagy egy általa megnevezett harmadik személy a lízingelt vagyontárgyat a futamidő végén a maradványérték megfizetése után megvásárolhatja. (Mizik, 2018)

Közraktár jegy:

A közraktár olyan gazdálkodó szervezet, amely a nála letétben elhelyezett áruk őrzésével, valamint a közraktári jegy kibocsátásával foglalkozik. A közraktár a raktárral nem rendelkező termelő számára áru elhelyezési, és közvetve finanszírozási lehetőséget teremt. A közraktárban elhelyezett árura a kibocsátott közraktári jegy ellenében a tulajdonos a banktól hitelt vehet fel, ezáltal forgótőkéhez juthat és biztosítani tudja a termelés folyamatosságát. A szolgáltatás fejében közraktári díjat, biztosítási díjat és minőségellenőrzési költségeket kell vállalni. (Mizik, 2018)

3. A vállalkozások vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetének elemzése

A mikro- és kisvállalkozásokban általában több szakterületet, vezetői funkciót helyeznek közös irányítás alá. A legtöbbször a pénzügyi döntéseket a cégvezető hozza meg, míg az adminisztratív, operatív feladatokat a könyvelés látja el. Egy sikeres vállalkozásban nagy szerepe van a megfelelő információáramlásnak és a pontos elemzésnek, hisz nagy segítséget nyújt a vezetői döntésekben, a cég profiljának kiválasztásában, illetve a maximális hatékonyság elérésében.

A pénzügyi elemzés információt ad a vállalat gazdasági folyamatairól, eredményeiről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetéről, valamint láthatóvá teszi a működéssel kapcsolatos esetleges problémákat. Az elemzés történhet egy év, de akár több év időszakának figyelembevételével is. Attól függően, hogy mi a cél. Amennyiben a változásokat szeretnénk látni, abban az esetben dinamikus elemzés szükséges, több év vizsgálatával, míg ha az aktuális, statikus állapotot akarjuk vizsgálni, akkor elég a beszámoló évét elemeznünk.

A pénzügyi elemzések esetében beszélhetünk állományi és folyamatszempléletű elemzésről. Állományi szemléletű kimutatás például a vállalkozás mérlege, ami egy-egy adott időpontban (jan.1. és dec. 31.) mutatja meg a vállalkozás vagyoni helyzetét. Folyamatszempléletű elemzésről pedig akkor beszélhetünk, ha a vizsgálat több, azonos időintervallumra terjed ki. Ilyen például az eredménykimutatás, amely a vállalkozás egy-egy évét mutatja ki az árbevétel, költségek, stb. szempontjából.

Minden elemzés esetében nagyon fontos a viszonyítási alap. A gyakorlatban ez a vállalkozás adatainak, mutatóinak a korábbi évek azonos értékeivel való összevetése.

Az elemzés során beszélhetünk

- cash flow-jellegű adatokról és mutatókról, amely a pénzkészlet változásáról ad tájékoztatást;
- eredményjellegű mutatók esetén, a hozam és ráfordításra ható gazdasági események jellegéről és mértékéről kapunk adatot;
- mérlegjellegű mutatók informálnak minket az erőforrások és kötelezettségek változásáról, összetételéről. (Laáb, 2019)

3.1. A vállalkozások vagyoni helyzete

A vállalkozás vagyoni helyzetének elemzése egyrészt elvégezhető az eszközök és források összetételének vizsgálatával, másrészt megvalósítható különböző mutatószámok segítségével. Ezáltal bemutathatjuk a mérlegben kimutatott eszközök és források egyes tételeinek nagyságát, azok egymáshoz mért viszonyát. Értékelve a mutatószámok változását, bemutathatjuk a vállalkozás gazdálkodásának felépítését, hatékonyságát.

A vagyonstruktúra vizsgálata

„A vagyonelemek a jövedelemtermelés eszközei, aktívái. A vállalat az eszközöket az árujavak piacán vásárolja meg, vagy maga állítja elő. A konkrét vagyon különféle eszközök formájában jelenik meg. A vállalat vagyonának összetételét és nagyságrendjét tevékenységének célja és jellege határozza meg.” (Dr. Tétényi & Dr. Gyulai, 1999, old.: 39)

Az eszközök megoszlásának vizsgálata során megállapíthatjuk, hogy az egyes eszközfajták milyen arányt képviselnek az összes eszközön belül, ill. az eszközoldal adataiból a befektetett és a forgóeszközök arányát, változásait számszerűsíthetjük mutatók segítségével. A vagyon összetétele segítséget nyújt a vagyon forgásának, megtérülésének figyelemmel kíséréséhez.

A vagyoni helyzet elemzése mutatószámok alapján

A vagyoni helyzetet mutatók alapján is elemezhetjük, melyekre ebben a fejezetben térek ki. A vagyon összetételének elemzéséhez az eszközök arányát a legcélszerűbb vizsgálni, ezáltal megállapítható a vagyon megtérülési ideje. Természetesen különböző vállalkozások esetén különböző eszközigények szükségesek. Nem mindegy, hogy pl. kezdő vállalkozásról, vagy már egy tőkeerős vállalatról van szó. Minél több a tartósan befektetett eszköz egy vállalkozásnál, annál lassabb a megtérülés, és minél nagyobb a forgóeszközök mennyisége, annál gyorsabban fordul meg a vagyon. (Szakács, 2019)

Az eszközök arányának vizsgálatakor fontos megjegyezni, hogy a vállalkozás tevékenysége nagyban befolyásolja az arányokat. Egy termelői cég esetében nagyobb a befektetett eszközök aránya, míg egy kereskedelemmel foglalkozó vállalkozás esetén a forgóeszközök dominálnak. Például egy mezőgazdasági cég esetében nagyarányú eszközlekötés szükséges, hisz a gazdaság működéséhez elengedhetetlen a nagy géppark (kombájn, traktor, stb.), míg egy ügyvédi irodának nincs szüksége nagy eszközbefektetésre.

$$\text{Befektetett eszközök aránya (\%)} = \frac{\text{Befektetett eszközök}}{\text{Eszközök összesen}} * 100$$

$$\text{Forgóeszközök aránya (\%)} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Eszközök összesen}} * 100$$

Saját tőke – jegyzett tőke aránya megmutatja, hogy a jegyzett tőkéhez viszonyítva a saját tőke milyen mértékben változott. A saját tőke növekedésének mutatója kedvezőnek mondható, ha annak értéke egy vállalkozás vizsgált időszakában 1-nél (100%-nál) nagyobb és ettől minél jobban eltér. Valamint lényeges, hogy az előző évhez viszonyítva folyamatos legyen a növekedése. A 100% alatti mutató esetén a cég veszteséges gazdálkodást folytat.

$$\text{Saját tőke növekedése (\%)} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Jegyzett tőke}} * 100$$

Tőkeellátottsági mutató, azaz a saját tőke arányának a hitelkockázat meghatározásánál és a vállalat stabilitásánál van rendkívüli jelentősége. Egy vállalkozás esetében, minél nagyobb az idegen források aránya, annál nagyobb a kockázata is. A forrásösszetétel meghatározása során elmondható, hogy minél magasabb a saját tőke aránya, annál hitelképesebb, stabilabb egy vállalkozás. A hitelezők is pozitívan értékelik a nagyobb saját tőkével rendelkező cégeket, hisz még nincsenek nagyarányban kiszolgáltatva a külső hitelezőknek. Azonban az idegen és saját tőke esetén fontos megjegyezni, hogy a költségek vonzata is más. Általánosságban elmondható, hogy a saját tőke fenntartása mindig költségesebb az idegen tőkénél, és a saját és idegen tőke aránya kritikus, ha 1/3 alá csökken. (Zéman & Béhm, 2017)

$$\text{Saját tőke aránya (\%)} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Források összesen}} * 100$$

A tőkefeszültség megmutatja a saját és idegen tőke viszonyát. Azt, hogy a saját tőkéhez képest milyen mértékben érvényesül a vállalkozásnál a külső finanszírozás. Természetesen elengedhetetlen, hogy egy vállalkozás idegen tőkéhez nyúljon, de annak mértékét folyamatosan szemmel kell tartani. Ez az érték minél kisebb, annál stabilabb a vállalat tőkeereje.

$$Tőkefeszültség (\%) = \frac{Idegen\ tőke}{Saját\ tőke} * 100$$

Kötelezettségek növekedése minden vállalat életében előfordul, és ez nem feltétlenül jelent rosszat. Hisz egy vállalat fejlődéséhez, növekedéséhez sokszor elengedhetetlen a külső források bevonása. Azonban a vállalatnak pontosan tisztában kell lenni a külső forrásokhoz szükséges költségekkel is, hisz egy-egy forrásbevonás hosszútávú kamatterheket is vonhat maga után, melyeket a vállalatnak biztosítani kell.

$$Kötelezettségek\ aránya (\%) = \frac{Kötelezettségek}{Források\ összesen} * 100$$

A kötelezettségek aránya valójában megegyezik a vállalat eladósodottsági mutatójával, amelyet a pénzügyi struktúra elemzése során mutatok be. Természetesen nem mindegy a rövid és hosszú lejáratú kötelezettségek aránya sem. A hosszútávú kötelezettségek összességében kevésbé veszélyeztetik a vállalkozás működését, míg a rövidtávú kötelezettségek növekedése könnyen likviditási zavart okozhatnak.

$$Rövid\ lejáratú\ kötelezettségek\ aránya (\%) = \frac{Röv.\ lej.\ kötelezettségek}{Források\ összesen} * 100$$

$$Hosszú\ lejáratú\ kötelezettségek\ aránya (\%) = \frac{Hosszú\ lej.\ kötelezettségek}{Források\ összesen} * 100$$

A tőkeáttétel, vagy más néven a tőkemultiplikátor a tőkeerősség reciprokaként értelmezhető, vagyis az egységnyi saját tőkével mozgatható vagyont fejezi ki. Általánosságban elmondható, hogy a mutató értéke akkor kedvező, ha növekvő tendenciát mutat. (Dr. Novák, 2001) A mutató értéke akkor 1, azaz 100%, ha a teljes finanszírozás saját tőkéből történik. Hitel igénybevétele esetén ez az érték 1-nél magasabb lesz. A tőkemultiplikátor önmagában nem ad megbízható értéket, elemzés esetén a többi, főként jövedelmezőségi mutatót is figyelembe kell vennünk.

$$Tőkeáttétel, tőkemultiplikátor (\%) = \frac{Eszközök\ összesen}{Saját\ tőke} * 100$$

A befektetett eszközök fedezete I. mutató a tartósan lekötött, befektetett eszközök és tartós források összhangját vizsgálja. A mutató értéke akkor kedvező, ha közelít a 100%-hoz vagy meghaladja azt, vagyis ha a vállalkozás saját forrásból tudja finanszírozni befektetett eszközeit.

$$\text{Befektetett eszközök fedezete (\%)} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Befektetett eszközök}} * 100$$

A tárgyi eszközök fedezete megmutatja, hogy a tárgyi eszközök fedezetét biztosítani tudja-e a vállalkozás a saját tőkéjéből. Ennek értéke is akkor jó, ha megközelíti vagy meghaladja a 100%-ot.

$$\text{Tárgyi eszközök fedezete (\%)} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Tárgyi eszközök}} * 100$$

A vagyonsfedezet mutató megmutatja, hogy a vállalkozás teljes vagyonát figyelembe véve a saját tőke azt mekkora mértékben tudja fedezni. A mutató értéke minél nagyobb, annál jobb a vállalkozás vagyoni helyzete. 30% alatti értéknél már rendkívül rosszak a vállalkozás kilátásai.

$$\text{Vagyonsfedezet (\%)} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Eszközök összesen}} * 100$$

3.2. A vállalkozások pénzügyi helyzete, likviditása

A vállalkozás pénzügyi helyzetének megítéléséhez elsősorban a likviditási mutatók és az adósságállományra vonatkozó mutatók elemzésein keresztül nyerhetünk betekintést. Az adósságállományra vonatkozó mutatók a fizetőképesség hosszabb távú elemzésére, míg a likviditási mutatók annak rövidebb távú elemzésére szolgálnak. A mutatók a mérleg, illetve az eredménykimutatás adataiból számíthatók.

A likviditási mutatók a vállalkozás pénzügyi stabilitását tükrözik és mérik a cég képességét arra vonatkozóan, hogy az esedékes kötelezettségeinek mennyire könnyen tud eleget tenni. A likviditási mutatók mindegyike statikus, adott időpontra vonatkozik. Értékeléskor a likvid eszközök és a kötelezettségek összehasonlítását végezzük el. Egy cég akkor tekinthető likvidnek, ha fizetési kötelezettségének minden esetben határidőre eleget tesz. A likviditási mutatók értéke minél nagyobb, annál jobb a hitelezők számára, azonban a tulajdonosoknak a magas likviditási mutató értéke jelezheti, hogy nagy mennyiségben van jelen a cégnél a

nem aktívan használt pénzállomány, ami hozamot nem termel, viszont nagy az alternatív költsége.

A mai világban már szinte létfontosságú a cég számára a finanszírozás egyensúlyban tartása. Ezért az elemzés során figyelembe kell vennünk, hogy a vállalat mérlege megfelel-e az illeszkedési elvnek, mely szerint a vállalat képes a tartósan lekötött eszközeit tartós, míg az átmenetileg lekötött eszközeit átmeneti forrásból finanszírozni. Hogy mit tart a vállalat tartós, illetve átmeneti eszköznek, azt maga határozza meg. De általánosságban elmondható, hogy a befektetett eszközök egésze, illetve a forgóeszközök egy része a tartósan lekötött eszközökhöz tartozik. Az illeszkedési elv esetében szolid, konzervatív és agresszív finanszírozásról beszélhetünk, attól függően, hogy a tartósan ill. átmenetileg lekötött eszközök mekkora részét finanszírozzuk tartós ill. átmeneti forrásból. (Ormos, 2018)

3.2.1. Forgótőke

A nettó forgótőke, azaz a működő tőke a forgóeszközök összegének és a folyó finanszírozási források összegének különbözete. (Bozor, 2002)

A nettó forgótőke tehát a forgóeszközök azon része, melyet hosszú lejáratú források segítségével finanszíroz a vállalkozás.

$$\text{Nettó forgótőke} = \text{Forgóeszközök} - \text{Rövid lejáratú kötelezettségek}$$

A nettó forgótőke kapcsán mindig az a cél, hogy az pozitív előjelű legyen. Hiszen negatív értéke a rövid lejáratú kötelezettségek többletére és forgóeszközök hiányára utalna. Pozitív érték esetén, minél nagyobb az érték, annál stabilabb a cég. A nettó forgótőke a vállalat hatékonyságát mutatja meg. Amennyiben pozitív, de rendkívül alacsony a nettó forgótőke, úgy a vállalkozás stabilitása kedvezőtlen irányt mutat, így át kell gondolni, hogy megfelelő-e a források felhasználása. Ennek a mutatónak a segítségével jól felmérhető, hogy a forgóeszközökből finanszírozni tudja-e a rövid lejáratú kötelezettségeit. Amennyiben negatív az érték, abban az esetben akár csőd is szóba jöhet.

A nettó forgótőke ellátottság segítségével megállapíthatjuk, hogy hány százalékban finanszírozza a hosszú lejáratú, tartós forrás a forgóeszköz lekötését. Általánosságban elfogadható érték a 30% feletti, az alatt már kritikusnak mondható.

$$\text{Nettó forgótőke ellátottság (\%)} = \frac{\text{Nettó forgótőke}}{\text{Összes forgóeszköz}} * 100$$

3.2.2. Likviditás

Az általános likviditási mutató (likviditási mutató I) a forgóeszköz állomány együttes összegét viszonyítja a vállalkozás rövid lejáratú kötelezettségéhez. Megmutatja, hogy a likvid források mekkora mértékben tudják fedezni a rövid lejáratú kötelezettségeket. Minél magasabb ez az érték, annál stabilabbnak nevezhető a vállalkozás. Amennyiben a forgóeszközök értéke nagyobb, mint a rövid lejáratú kötelezettségeké, abban az esetben a vállalkozás pénzügyileg kiegyensúlyozottnak mondható. Vagyis elfogadható az 1 és annál nagyobb érték a mutató esetében. (Dr. Béhm, 1998)

$$\text{Likviditási ráta} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A likviditási mutató II (Gyorsráta, Quick Ratio) arról tájékoztat, hogy a mobilizálható (könnyen pénzzé tehető) eszközök állománya mekkora fedezetet nyújt a likvid (rövid időn belül kiegyenlítendő) forrásokra. A vállalkozás általában akkor minősül fizetőképességűnek, ha a forgóeszközök nagysága meghaladja a rövid lejáratú kötelezettségek értékét, vagyis ha a mutató értéke 1, vagy meghaladja azt. Minél magasabb a mutató értéke, annál stabilabbnak, kiegyensúlyozottabbnak tekinthető a vállalkozás pénzügyi helyzete. (Dr. Béhm, 1998)

$$\text{likviditási gyorsráta} = \frac{\text{Forgóeszközök} - \text{Készletek}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A likviditási mutató III. (pénzhányad mutató) esetében a pénzeszközök és a piacképes értékpapírok likviditásáról kapunk információt. Amennyiben az együttható értéke 1 feletti, abban az esetben a hitelezőknek teljes biztonságot jelez a rövid lejáratú követelések behajtására. (Zéman & Béhm, 2019)

$$\text{pénzhányad} = \frac{(\text{Forgóeszközök} - \text{Készletek} - \text{Követelések})}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

vagy

$$\text{pénzhányad} = \frac{(\text{Pénzeszközök} + \text{értékpapírok})}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A likviditási mutatók esetében meg kell jegyezni, hogy a cégek a legtöbb esetben a kötelezettségeiket az árbevételükből egyenlítik ki, amely általában magasabb, mint a forgóeszközök mennyisége.

3.2.3. Pénzügyi struktúra

A hitelfedezetségi mutató kifejezi, hogy a vállalkozás követelése milyen mértékben nyújtanak fedezetet a kötelezettségek teljes állományára. A mutató értéke elfogadható, ha meghaladja az 1-et, azaz ha a vállalkozás adósságállománya kisebb, mint a követelésállománya. (Éva, Dr. Himber , & Kovácsné Soós, 1999)

$$\text{hitelfedezetségi mutató} = \frac{\text{Követelések}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

Az eladósodottsági mutató megmutatja, hogy a cég a lekötött eszközeinek mekkora részét finanszírozza idegen és mekkorát saját tulajdonosi forrásból. Az érték kedvezőnek mondható, ha 0,5-0,6 közötti. Amennyiben 1 és afölötti az érték, abban az esetben rendkívül nagy adósságállománnyal rendelkezik a cég. (Zéman & Béhm, 2017)

$$\text{eladósodottsági mutató} = \frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Összes eszközök}}$$

A dinamikus likviditás, a tárgyévi üzemi tevékenység eredményének arányát mutatja meg a rövid lejáratú kötelezettségekhez képest.

Azaz, hogy az éves árbevételből mekkora mértékben tudja a vállalkozás fedezni a rövid lejáratú kötelezettségeit. Értéke 0,5, azaz 50 % felett elfogadható. (Zéman & Béhm, 2017)

$$\text{Dinamikus likviditás} = \frac{\text{Üzemi tev. eredménye}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A vevők és szállítók forgási sebességének alakulása

A pénzügyi-likviditási helyzet vizsgálatához szorosan hozzátartozik a vállalkozás vevőinek és szállítóinak elemzése is, melyek segítségével a vállalkozás vevőinek és magának a vállalkozásnak a fizetési fegyelméről tájékozódhatunk.

Vevők/szállítói állomány aránya megmutatja, hogy a szállítói állomány a vevői állomány mekkora részét finanszírozza. Az 1-nél nagyobb érték arra utal, hogy a cég minimális kiegyenlítettlen szállítói tartozással rendelkezik. 1-nél kisebb érték esetén likviditási problémák keletkezhetnek.

$$\text{vevő és szállítói állom.} = \frac{\text{Vevők}}{\text{Szállítók}}$$

A vevők és szállítók forgási sebességét kifejezhetjük napokban vagy fordulatokban. Ennek megfelelően a forgási sebesség elemzése során azt vizsgáljuk, hogy a vevők, illetve a szállítók állománya hány nap alatt vagy hányszor fordult meg az értékesítés nettó árbevételében, illetve az anyagjellegű ráfordításokban.

A vevők forgási sebessége kifejezi az átlagos vevőállomány megtérülését az értékesítés nettó árbevételében, vagyis azt, hogy a vevők a termékek kiszállítása után mennyi idő elteltével fizetnek. A mutatószám a vevők fizetési fegyelméről ad tájékoztatást, illetve jelzi a vállalkozás kintlévőségeinek alakulását is.

$$\text{vevők forgási seb. (nap)} = \frac{\text{vevők}}{\text{értékesítés nettó árbevétele}} \times 365$$

A szállítók forgási sebessége a vállalkozás szállítókkal szembeni tartozásait jelzi napokban és fordulatokban. A fordulatokban kifejezett szállítói futamidő azt mutatja meg, hogy az

anyagjellegű ráfordítás hányszorosa a szállítói állománynak. Ebben az esetben a saját cég fizetési fegyelméről kaphatunk információt. (Zéman & Béhm, 2017)

$$\text{szállítók forgási seb. (nap)} = \frac{\text{szállító}}{\text{anyagjellegű ráfordítások}} \times 365$$

Adósságszolgálat

A kamatfedezeti mutató segítségével a cég finanszírozási kockázatát ismerhetjük meg. A számlálóban bármelyik eredménykategória szerepelhet (AEE, EBIT, EBITDA), attól függően, hogy milyen fedezetet szeretnénk vizsgálni. A mutató értéke megmutatja, hogy az eredmény hányszorosan fedezi a kamatfizetési kötelezettségeket.

$$\text{Kamatfedezet} = \frac{\text{Üzemi tev. eredménye}}{\text{Kamatköltség}}$$

EBITDA fedezet segítségével megvizsgálhatjuk, hogy a kamatok, adózás, értékcsökkenés és az amortizáció előtti eredmény, mekkora értékben fedezi a kamatköltségeket.

$$\text{EBITDA fedezet} = \frac{\text{Üzemi tev. eredménye} + \text{ÉCS}}{\text{Kamatköltség}}$$

A Cash Flow fedezhet esetén pedig megtudhatjuk, hogy az adózott eredmény amortizációval növelt része, a kamatok és kamat jellegű ráfordítások mekkora részét tudja fedezni.

$$\text{Cash Flow fedezet} = \frac{\text{Adózott eredmény} + \text{Amortizáció}}{\text{Kamatköltség}}$$

Mindhárom fedezeti mutató esetén igaz, hogy minél magasabb a mutató értéke, annál nagyobb arányban tudja a vállalkozás a kamatköltségeit fedezni az eredményből. (Zéman & Béhm, 2017)

Az *adósság visszafizető képesség* megmutatja, hogy a kötelezettségek mekkora részét tudja a vállalkozás az adózott eredmény és az elszámolható amortizáció segítségével kiegyenlíteni.

$$\text{Adósság visszafiz. kép.} = \frac{\text{Adózott eredmény} + \text{Amortizáció}}{\text{Kötelezettségek}}$$

3.3. A vállalkozások jövedelmezőségi helyzete

Minden vállalat célja az eredményes működés. Egy vállalkozás akkor nevezhető jövedelmezőnek, ha a hozamok meghaladják a ráfordításokat. A jövedelmező társaság esetén a legfontosabb elvárás, hogy a bevételek fedezzék a költségeket és ezen felül nyereséget is biztosítsanak. A számviteli törvény előírása alapján a vállalkozásnak a jövedelmezőség alakulását a kiegészítő mellékletben be kell mutatnia.

Egy vállalkozás jövedelmezőségi helyzete közvetett és közvetlen mutatók felhasználásával elemezhető. A közvetett jövedelmezőség vizsgálata a vállalkozás termelési és értékesítési költségintjének elemzésével történik. Az árbevétel-, a tőke-, az eszköz-, az élőmunka- és bérarányos mutatók, valamint a belföldi és export értékesítési hányad mutatók pedig a közvetlen jövedelmezőség vizsgálatához nyújtanak segítséget.

3.3.1. Árbevétel-arányos jövedelmezőség vizsgálata

Az árbevétel-arányos jövedelmezőségi mutató azt fejezi ki, hogy a vállalat értékesítési árbevételének, illetve más bevételeinek hány százaléka maradt meg a vállalkozásnál eredményként, a költségek levonását követően. A ROS olyan hatékonyságmutató, amely megmutatja, hogy az árbevétel mekkora részét (százalékát) tudja a vállalat jövedelemmé alakítani. (Andor, 2018)

A ROS változása nem határozza meg egyértelműen a hatékonyság változásának mértékét és irányát, mert értékét a tőkeszerkezet is befolyásolja. (Boros, Juhász, Lantos, & Tátrai, 2013)

$$\text{ROS (\%)} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Nettó árbevétel} + \text{egyéb bevétel}} * 100$$

Amennyiben pontosabb meghatározásra van szükségünk, a fedezeti hányad értékét kell figyelembe vennünk, melyben az Üzemi eredmény és az árbevétel hányadosát használjuk. Hisz az adózott eredményre a pénzügyi műveletek és a rendkívüli, egyéb bevételek is hatnak. (Ormos, 2018)

$$\text{Árbevétel arányos ü. eredm. (\%)} = \frac{\text{Üzemi (üzleti)tevékenység eredménye}}{\text{Nettó árbevétel}} * 100$$

vagy

$$\text{Árbevétel – arányos adózás. e. eredmény (\%)} = \frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Nettó árbevétel}} * 100$$

Árbevétel arányos üzemi eredmény esetén nem vesszük figyelembe a pénzügyi tevékenység eredményét, hisz itt csak az alaptevékenységből származó eredménnyel számolunk. Amennyiben pontosabb meghatározásra van szükség, a pénzügyi tevékenység eredményét is figyelembe kell vennünk, ebben az esetben az adózás előtti eredmény és árbevétel hányadosával kell számolnunk. Ha a két mutató értéke jelentősen eltér, akkor magasabb adózás előtti eredmény esetén nagy összegű osztalékjövdelemre, árfolyamnyereségre, kamatjövdelemre utalhat a mutató abszolút értéke, míg magasabb üzemi eredmény esetén árfolyamvesztést, nagy összegű fizetett kamatot jelezhet ez az érték. (Takács, 2021)

3.3.2. Tőkearányos jövedelmezőségi mutató (ROE)

A tulajdonosok által befektetett saját tőkére jutó jövedelmezőséget, éves hozamát mutatja meg. Tehát, hogy az egységnyi saját tőkére vetítve, hány százalékos profitot ér el a vizsgált cég. A mutató minél magasabb és növekvő tendenciát mutat, annál jobb a saját tőke kihasználása a vállalatnál. (Ormos, 2018)

$$\text{Tőkearányos adózott eredmény (ROE)(\%)} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Saját tőke}} * 100$$

$$\text{Tőkearányos üzleti eredmény (\%)} = \frac{\text{Üzemi üzleti eredmény}}{\text{Saját tőke}} * 100$$

3.3.3. Eszközarányos nyereség (ROA)

A teljes vállalat vagyona jutó profitot, jövedelmezőséget vizsgálja, azaz, a vállalat eszközeinek segítségével mekkora eredménye lett a vizsgált időszakban. Míg a ROE csak a saját tőkét, addig a ROA mutató a saját és az idegen tőke jövedelmezőségét vizsgálja. Sok esetben használják a vállalkozások hatékonyságának egymáshoz való hasonlítására. Minél magasabb az eredmény, annál magasabb a kockázati besorolás. Arra figyelni kell, hogy a ROA mutató esetében az eszközállományt vesszük figyelembe, tehát a két cég

összehasonlítása esetén figyelni kell arra, hogy az eszközigenyek iparáganként különbözőek. Ezért az összehasonlítás csak azonos iparágak, illetve azonos eszközigeny esetén ad reális eredményt.

$$\text{Eszközarányos nyereség (\%)} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Eszközállomány}} * 100$$

$$\text{Eszközarányos üzleti eredmény(\%)} = \frac{\text{Üzemi üzleti eredmény}}{\text{Eszközállomány}} * 100$$

A ROS mutatóval ellentétben a ROA és a ROE mutatók esetében az eredményt nem az árbevételhez, hanem a vállalkozás vagyonához viszonyítjuk. Jövedelmezőség vizsgálat esetén célszerű a ROA és ROE mutatókat együtt vizsgálni, hisz a kettő közötti eltérés információt ad a vállalat eladósodottságáról. (Takács, 2021)

4. Gazdasági – társadalmi – környezeti alapadatok

Tolna megye művelésbe bevont területe évente átlagosan 208 hektárt tesz ki, ahol a legfontosabb termény a kukorica. A megye összes művelt területének négyötödét teszi ki a kalászos gabona és a kukorica, míg a napraforgó a teljes terület mintegy 12 %-át fedi le. (Puskás, 2015)

2020-ban a növénytermesztés aránya Dél-Dunántúlon 63,9 %, ami 5,31%-kal meghaladja az országos átlagot. (1. táblázat)

1. táblázat: A mezőgazdaság termelési intenzitása a régióknaként (2020)

A mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának megoszlása a régiókban (2020)	
Kategória	Növénytermesztési és kertészeti termékek [%]
Budapest és Pest	48,1
Közép-Dunántúl	51,6
Nyugat-Dunántúl	54,6
Észak-Alföld	56,5
Ország összesen	58,8
Dél-Alföld	61,7
<i>Dél-Dunántúl</i>	<i>63,9</i>
Észak-Magyarország	73,5
Átlag:	58,59

Forrás: saját szerkesztés KSH adatok alapján

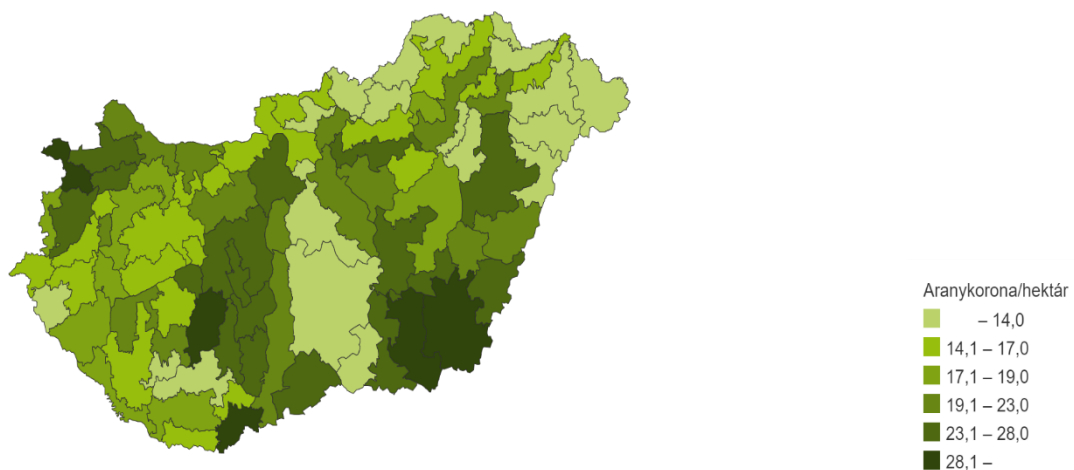
(KSH- A hazai mezőgazdaság teljesítménye 2020-ban (Mezőgazdasági számlarendszer, 2020), 2021)

Tolna megyét a nagyon nagy termésátlag jellemzi, azonban a természet szeszélye itt is nehezíti a gazdák életét. Sok terület a Duna árterében van, ami egy esetleges árvíz esetén komoly gazdasági problémát okozhat a mezőgazdaságban. A természet a 2020-as évben jelentősen befolyásolta a mezőgazdaság országos adatait, miszerint a KSH 2021-es előzetes adatai alapján a növénytermesztési ágazat összes csoportjának termelése -az esőmentes hónapok miatt- jelentősen csökkent. Ez alól csak az árpa, kukorica és a paradicsom a kivétel. Ugyan a gabonafélék termése jóval kevesebb volt 2020-ban, de a 2019-es évhez képest magasabb áron értékesítettek, ezért a termelés értékében növekedés volt tapasztalható. (Agrárszektor, 2021)

A 2020-as évhez képest a 2021-es év kimagasló hozammal ért véget a jelenlegi statisztikák szerint. Ugyan országosan a termőterületek csökkentek, de a hektáronkénti átlagtermés jelentősen nőtt. Azonban e mellett a költségek is jelentősen emelkedtek, hisz a műtrágya ára és a növényvédőszer árak is szinte duplájára nőttek. Azonban ezt ellensúlyozza a kimagasló gabonaár a 2021-es évben. A 2022-es év is rendkívüli aszályos időszak volt, ami további drágulást eredményezett a mezőgazdaság minden területén.

Tolna megye kiváló földrajzi adottságokkal rendelkezik, hiszen Magyarországon ezen a tájegységen a legmagasabb a napsütéses órák száma. Ezen a területen a szántók átlagos aranykorona-értéke 23,1 feletti. (1. ábra)

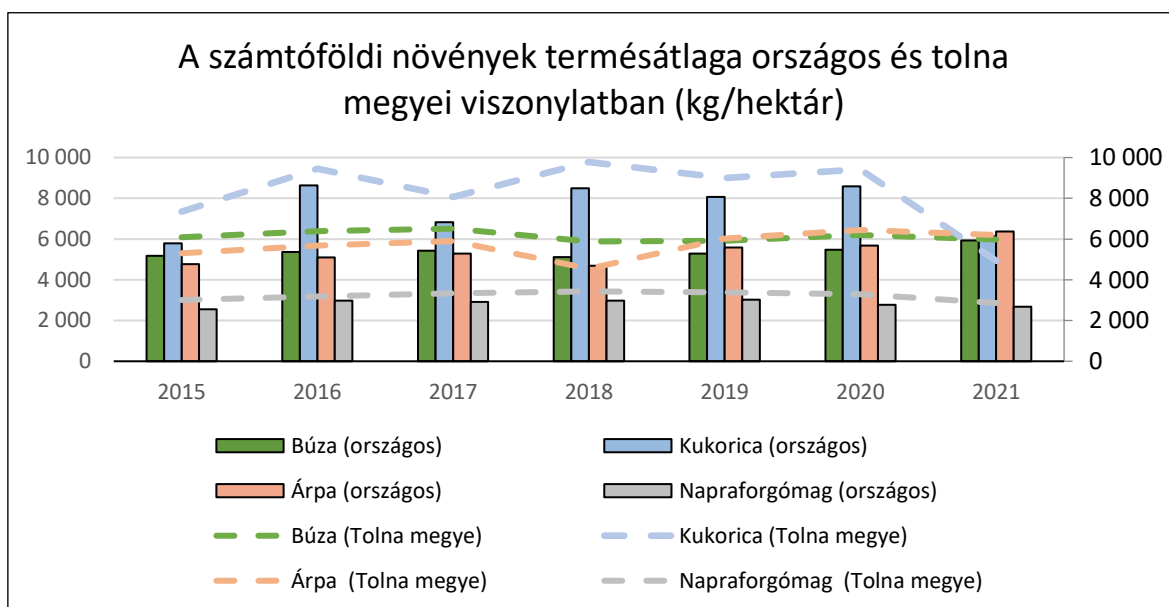
1. ábra: A szántó átlagos aranykorona értéke mikrokörnyezetenként

Forrás: KSH

(KSH-Termőföldárak és bérleti díjak, 2020, 2020)

2019-es és 2020-as években az országban a búza esetében a termésátlagok a dunántúli megyékben voltak a legmagasabbak. Az átlagos hektáronkénti hozam Tolna megyében is meghaladta a 6 tonnát.

Ahogy azt az 2. ábra is mutatja, Tolna megye az országos termésátlag fölött termelt búza, kukorica, árpa és napraforgó tekintetében szinte minden évben. Ez a 2021-es évben sajnos már nem elmondható. A 2021-es év rendkívüli aszálya a kukorica esetében jóval alacsonyabb termésátlagot eredményezett, és az árpa is ugyan csak kicsivel, de az országos átlag alatt termelt. Ugyan a 2022-es évre vonatkozóan még nem állnak rendelkezésre pontos statisztikai adatok, de az időjárás most sem kedvezett a szántóföldi növényeknek, ezért vélhetően ez az év sem fog kimagaslóan jó eredményeket hozni termésátlag terén. 2021-ben a búza és árpa tekintetében országos szinten növekedés tapasztalható a 2020-as évhez viszonyítva, azonban a kukorica esetében nagy mértékben esett a termésátlag mind országos, mind megyei szinten. Az évek során egyedül a napraforgóról jelenthetjük ki, hogy aránylag stabil termésátlagot eredményez, kevésbé befolyásolja a környezet szeszélye.

2. ábra: A szántóföldi növények termésátlaga országos és tolna megyei viszonylatban (2015-2021)

Forrás: saját szerkesztés KSH adatok alapján

(KSH-19.1.1.18. Fontosabb szántóföldi növények termésátlaga [kg/hektár], 2022)

A 2015 és 2021 közötti időszakban, a megművelhető földterület a Dél-Dunántúli régióban 87,8 %-ra csökkent, azonban Tolna megyében ez a csökkenés jóval kisebb, kevesebb mint 3 %. (2. táblázat) Jól látható, hogy míg 2015-ben a szántó-terület a régióban Tolna megyében volt a legkisebb, addig 2021-re az első helyre került.

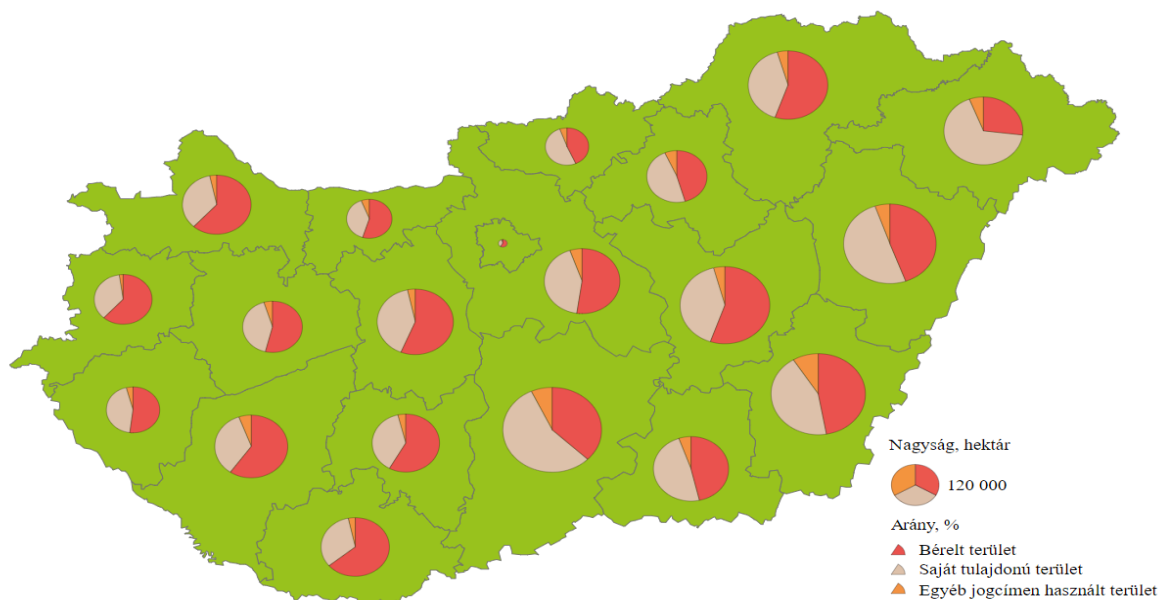
2. táblázat: Szántó területének változása, megye és régió szerint (ezer hektár)

Földterület művelési ágak, valamint megye és régió szerint				
		2015	2021	%-os változás
neve	szintje	Szántó-terület	Szántó-terület	
Baranya	megye	225,6	197,5	87,54%
Somogy	megye	255,9	204,7	79,99%
Tolna	megye	214,2	208,6	97,39%
Dél-Dunántúl	régió	695,7	610,8	87,80%

Forrás: saját szerkesztés KSH adatai alapján

(KSH-19.1.2.1. Földterület művelési ágak, valamint vármegye és régió szerint [ezer hektár], 2022)

A KSH adatai alapján 2020-ban országos viszonyokat vizsgálva, szinte minden megyében 50% feletti a bérelt földterületek nagysága, ettől Tolna megye sem tér el. (3. ábra) Azonban a szomszédos Bács-Kiskun megyében a földterületek nagyrésze saját tulajdonban van, ugyan a nagy földterülettel rendelkező gazdák általában a mezőgazdasági munkákhoz saját gépekkel is rendelkeznek, de rendkívül nagy igény van a bérszántásra is ebben a megyében. A kisebb területek megmunkálása esetén a gazdáknak nem kifizetődő a rendkívül drága gépeket megvásárolni. Mivel Bács-Kiskun, Tolna és Bács-Kiskun megye határán helyezkedik el, ezért az itt gazdálkodó vállalkozások egyre inkább vállalnak bérszántást és adják bérebe gépeiket.

3. ábra: A mezőgazdasági terület megoszlása a földhasználat jogcíme szerint megyénként (2020)

Forrás: (KSH-Agrárcenzus-eredmények – Földtulajdon, földbérlés, dátum nélk.)

5. A BÁT-GABONA KFT. BEMUTATÁSA

A BÁT-GABONA KFT. egy kis faluban, BÁTÁN helyezkedik el. Ez a kis település Tolna megye legdélibb részén, a Duna közvetlen közelében található. A falu aktív lakosságának kb. 80 %-a mezőgazdaságból él. A KFT-t 1999-ben, alakította a BÁTÁ MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET 2.900.000 Ft és LUBICZKI JÁNOS 100.000 Ft törzstőkével. Majd az évek folyamán a Mezőgazdasági Szövetkezet apportként 54 millió Ft értékben eszközökkel, épületekkel növelte a kft. vagyonát. A vállalkozás elsődleges célja az volt, hogy a MGTSZ minél kisebb tulajdonrészrel rendelkezzen, ezért a Tsz-ből kivált dolgozók üzletrészüket áthozták a kft-hez. Jelenleg 87%-ban magánszemélyek a vállalkozás tulajdonosai, és 13%-ban az MGTSZ. Az üzletrészek „magánosítása”-nak nagy előnye az volt, hogy a társaság több pályázati lehetőséghez jutott, ezt a lehetőséget az Európai Unióhoz való csatlakozásunk szintén bővítette. Ezáltal az évek alatt elérhetővé vált az új munkagépek beszerzése, a szárítóüzem fejlesztése. A 2019-es években a telephely energiahatékonysági fejlesztése került előtérbe, amely eredményeként napelemes rendszer került felszerelésre és ezáltal a szárítóüzem költségei jelentősen csökkentek. Jelenleg a társaság törzstőkéje 151.000.000 Ft, amelyből 61.495.000 Ft készpénz és 89.505.000 Ft apport érték. A vállalkozás ügyvezetője a kft-t érintő ügyekben minden esetben eljárhat. A kisvállalkozásnak minősülő cégnek 18 alkalmazottja van, akik részben üzletrésszel rendelkeznek, ezért szinte mind sajátjukként kezelik a kft-t. A BÁT-GABONA KFT-nek 100 %-os tulajdonrésze (55 millió forint értékben) van a BÁT-PETROL KFT-ben, ahol biztosítani tudják a környéken dolgozó gazdák számára az üzemanyag ellátást. E mellett a kft-nek saját üzemanyag kútja és szerelőműhelye is van, amely lehetővé teszi a költségek csökkentését. A cég számára nagyon fontos, hogy a vevők és az alkalmazottak is mindig hozzájussanak a szükséges információkhoz. Ezért fel évente gazdaggyűlést szerveznek, ahol tájékoztatják a gazdákat az aktuális felvásárlási, szolgáltatási áraiokról, piaci lehetőségeikről. Ezekben az összejöveteleken jó lehetőség van arra, hogy megismerjék a vevők igényeit, illetve felmerülő problémáikat. A cég elsődleges célja olyan szolgáltatások és termékek előállítása, mely a jogszabályoknak és a vevők igényeinek is megfelel.

A BÁT-GABONA KFT. a SZTV. 9 § (2) törvény előírása szerint egyszerűsített éves beszámolót készít. A mérleg „A” változatát készíti el, illetve az eredmény kimutatás összköltség eljárással készül. Az üzleti év megegyezik a naptári évvel. A mérleg fordulónapja december 31. A mérlegkészítés napja a számviteli politika szerint a tárgyév követő év márc. 31-e. A

cég könyvvezetésének módja a kettős könyvvitel, mely zárt rendszerben áttekinthetően kerül kimutatásra. A főkönyvi számlákból a kft. havonta főkönyvi kivonatot készít a tárgyhót követő 25-ig. Az éves beszámolót minden évben közzé teszi, s ez által teljesíti kötelezettségét a Céginformációs Szolgálat felé.

A vállalkozásnál nagy mennyiségben van jelen tárgyi eszköz, ide sorolhatjuk a mezőgazdasági gépeket, a szárítóüzemet, a magtárakat is. Az amortizáció elszámolása negyedévente történik. Kis értékűnek minősíti a vállalkozás számviteli politikája a 200.000 Ft alatti beszerzési értékű tárgyi eszközöket. Ezek után az amortizáció, az aktiválás után egy összegben kerül elszámolásra.

A Bát-Gabona Kft-nek egyéb tartós részesedése van 55 000 000 Ft értékben két vállalatnál, a Báta MG. Tsz.-ben és a Bát-Petrol Kft-ben.

A kft-nél a külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek forintértékének meghatározása a cégvezetés döntése alapján, az MNB által meghatározott átlagárfolyamon történik. Ettől a módszertől, az adott évben eltérni nem lehet. A vállalkozás a devizás kötelezettségek, követelések, valamint egyéb eszközök és források év végi értékelése kapcsán, ha a számviteli politika szerint jelentős az összevont árfolyam különbözetet köteles elszámolni.

A kft. költségelszámolásának módszere: elsődlegesen a költséghelyek 6-7 számlaosztályra, másodlagosan pedig a költségnemekre. Év végén az önköltségszámítással határozza meg a saját termelésű termények szűkített önköltségét.

5.1. A vállalkozás tevékenységi köre

Legfőbb tevékenységi körként említhetjük a gabonafélék termesztését, kereskedelmét és egyéb mezőgazdasági szolgáltatást. Azonban az évek alatt szélesebb körben próbált a piac rendelkezésére állni, ezért a növénytermesztés mellett input anyagokkal (műtrágya, növényvédőszer, vetőmag) és üzemanyag értékesítéssel bővítette kínálatát. Mindez lehetőséget nyújtott a vállalkozásnak, hogy ellensúlyozza a mezőgazdaság időjárástól függő, szezonális bevételeit, kiadásait. Így az átmeneti hónapokban is számíthat bevételekre, amikor a mezőgazdaság „alszik”. Továbbá a felmerülő költségeket is csökkentették, hisz saját gépeik üzemanyagellátását is saját töltőállomásukról biztosították. Ezt a célt szolgálta továbbá a műtrágya, növényvédőszer és a vetőmagok forgalmazása is, valamint a tápkeverékek állandó értékesítése, ezek együttesen a 2021-es évben már az éves nettó árbevétel mintegy 57%-át tették ki. (3. táblázat)

3. táblázat: A Bát-Gabona Kft. nettó árbevételének megoszlása éves bontásban (ezer Ft)

Értékesítés nettó árbevételének megoszlása									ezer Ft
	búza	szalma	kukorica	durumbúza	napraforgó	repce	szolgáltatás	belföldi értékesítés (műtrágya, vetőmag, stb.)	Nettó árbevétel összesen
2021	44009	3314	76100	59319	87656	20643	91934	511662	894637
2020	41654	1731	120027	37452	90036	40673	117421	376544	825538
2019	35826	1766	43284	42615	100244	53017	137271	378476	792499
2018	33852	579	72544	40516	10842	33221	129649	451345	772548
2017	3079	0	58744	46750	53075	20244	130674	345395	657961
									%
	búza	szalma	kukorica	durumbúza	napraforgó	repce	szolgáltatás	belföldi értékesítés (műtrágya, vetőmag, stb.)	Nettó árbevétel összesen
2021	4,92%	0,37%	8,51%	6,63%	9,80%	2,31%	10,28%	57,19%	100,00%
2020	5,05%	0,21%	14,54%	4,54%	10,91%	4,93%	14,22%	45,61%	100,00%
2019	4,52%	0,22%	5,46%	5,38%	12,65%	6,69%	17,32%	47,76%	100,00%
2018	4,38%	0,07%	9,39%	5,24%	1,40%	4,30%	16,78%	58,42%	100,00%
2017	0,47%	0,00%	8,93%	7,11%	8,07%	3,08%	19,86%	52,49%	100,00%

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóai alapján

A teljes üzemi terület kb. 2,5 hektár, melyen megtalálható egy szárítóüzem, amely nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a kívánt termény határidőre és kifogástalan minőségben a vevő részére átadásra kerüljön. A pontos, minőségi munka mellett ez is sokban hozzájárul a vevői megelégedettséghez. Továbbá a vállalkozás lehetőséget nyújt a környékbeli gazdáknak is, hogy terményeiket a kft. területén, a magtárolóban tárolhassák bérleti díj fejében.

A kft. jelenleg 644,43 hektárnyi területet bérel, melynek megmunkálásával, a terményből származó bevétel a 2021-es évben a nettó árbevételének körülbelül 33%-át teszi ki.

Az évek folyamán a föld megmunkálásához sok esetben szükségessé vált a mezőgazdasági gépek bérlése.

Ahogy már korábban említettem, a vállalkozás már több fejlesztést is eszközölt. Többek között kombájnok beszerzését és a szárítóüzem energiahatékonysági fejlesztését is elvégezte. Ehhez főként saját forrásokat használtak fel, de volt lombard hitele, lízingelt gépjárműve és állami támogatása is a cégnek az alapítása óta.

A vállalkozás életében többször is adódott olyan eset, amikor a nagy termésátlag miatt több gépre volt szükség, ezért ennek igényét rövidtávú bérlettel elégítették ki. Azonban a kft. hosszútávú célja a bérletek minimalizálása, és helyette új gépek beszerzését szeretné elindítani és azoknak bérbeadásával is bővítené a szolgáltatásait. Ugyanis jelenleg csak bér munkát végeznek, a gépeket a közeli gazdák nem tudják bérelni. Ezért is szeretnének olyan költségcsökkentő, de hatásjavító beruházást, mely nem csak a vállalkozásnak, de akár a közeli gazdaságoknak is segítségére lehet.

5.2. A társaság szervezeti felépítése

Az ügyvezető

A vállalat élén az ügyvezető igazgató áll, a társaság képviselete mellett ellát minden olyan feladatot melyet számára a taggyűlés állandó vagy eseti jelleggel meghatároz. Az ügyvezető gyakorolja a munkáltatói jogokat az alkalmazottai felett, ill. dönt minden olyan ügyben, mely nem tartozik az alapító kizárólagos hatáskörébe. Megbízását csak személyesen láthatja el, képviseletnek nincs helye. A felajánlott vezetői tisztség a társasági szerződésben foglaltak alapján határozatlan időtartamra szól. A kapcsolt vállalkozásban pedig 5 év.

Főbb feladatköre:

- a kft. feladatainak ellátására legcélszerűbb szervezet kialakítása, a szervezetek működési rendjének meghatározása,
- a kft. éves gazdasági tervének elkészítéséről való gondoskodás,
- üzletfejlesztési és stratégiai vezetés,
- a szervezet fejlődésére vonatkozó célkitűzések kidolgozása,
- a vállalat érdekeltségi rendszerének kialakítása,
- a kiemelt ügyfélkapcsolatok ápolás és fejlesztése,
- a társaság képviselete.

Az ágazatvezetők feladata:

- műhelyi folyamatok koordinálása: a termelés irányítása és ellenőrzése, az anyaggazdálkodás és a raktározás koordinálása.

Főkönyvelő feladata:

- Az éves beszámoló, valamint a jogszabály által előírt adatszolgáltatások, ÁFA bevallás elkészítése, továbbá a számviteli és a pénzügyi ügyintézővel való szoros kapcsolattartás, a könyvviteli feladatok irányítása és ellenőrzése.

A pénzügyi ügyintéző feladatai:

- Pénzügyi adminisztráció, számlák iktatása, egyeztetése, nyomon követése, költség analizálása, havi- negyedéves és éves zárásokban való közreműködés.
- Házi pénztár kezelése.

A számviteli ügyintéző feladatai:

- A vállalkozások működésével összefüggő számviteli és egyes pénzügyi feladatok elvégzése, a gazdasági események kontírozása, a főkönyvi és az analitikus nyilvántartások vezetése, könyvviteli feladások készítése, az egyes gazdasági eseményekhez kapcsolódó számítások elvégzése (az amortizáció, a fizetendő adó stb. kiszámítására, bevallása), illetve a könyvvezetéssel kapcsolatos egyéb feladatok.

Kereskedelmi ügyintéző feladatai:

- Bejövő terméket vagy szolgáltatást átvesz, valamint minősíti azt. A raktáron lévő késztermékek ellenőrzése és nyilvántartja. Kapcsolatot tart a partnerekkel, ügyfelekkel, vevőkkel. Felveszi a megrendelést, visszaigazolja, és a határidők figyelésével teljesíti azokat. A reklamációs eseteket is ő kezeli.

A taggyűlés:

A vállalkozás legfőbb szerve a 65 főből álló taggyűlés (melyben az MGT SZ, mint Gazdasági szervezet). A taggyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik az üzletrész átruházásával kapcsolatos elővásárlási jog tárgyában történő döntés, számviteli törvény szerinti beszámoló elfogadása, pótbefizetés elrendelése és visszatérítése, tag kizárásának kezdeményezése, ügyvezető, felügyelőbizottság, könyvvizsgáló megválasztása, visszahívása, díjazásuk megállapítása. Társasági szerződés módosítása, törzstőke felemelésének és leszállításának elhatározása és minden olyan ügy melyet a törvény és a társasági szerződés a taggyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik.

Minden tagot a törzstőke arányában illeti meg a szavazati jog, minden tagnak legalább 10 szavazata van. A taggyűlés határozatképes, ha a törzstőke legalább fele képviseltetve van. A társaság tagjai saját és dolgozói üzletrésszel rendelkeznek. Határozatát a tagok üzletrész tulajdon arányának megfelelően hozza.

A Felügyelőbizottság:

A társaság 3 tagú Felügyelőbizottságot hoz létre. Megbízatusuk 5 évre szól. Legfőbb feladata, hogy a taggyűlés számára ellenőrzi a társaság ügyvezetését. A bizottság a társaság könyveit és iratait megvizsgálhatja és javaslatot tesz az ügyvezető díjazására. Kötelessége minden fontos üzletpolitikai jelentést megvizsgálni.

A Felügyelőbizottság tagjai közül elnököt választ. Határozatképes a bizottság, ha tagjai jelen vannak, határozatát egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza. Üléseit legalább negyedévente tartja, melyet az elnök hív össze és vezet le. A tagok személyesen kötelesek megjelenni. Az ülésekről jegyzőkönyvet kell készíteni, melyet minden tag aláír.

Könyvvizsgáló:

A társaságnak könyvvizsgálót kell alkalmaznia, melynek megbízatása 5 évre szól. Köteles az üzleti évről készült beszámolót felülvizsgálni abból a célból, hogy megbízható valós képet ad-e a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről a számviteli törvény és egyéb jogszabályok előírásainak megfelelően. Megállapításairól, független könyvvizsgálói jelentést készít. Továbbá a könyvvizsgáló köteles a taggyűlés elé terjesztett minden lényeges üzleti jelentést megvizsgálni abból a szempontból, hogy valós adatokat tartalmaz, és megfelel-e a jogszabályi előírásoknak. Megvizsgálja a gazdasági társaság könyveit, bankszámláit, pénztárát, betekint szerződéseibe. A könyvvizsgáló a gazdasági társaság taggyűlésén köteles részt venni. Megbízatása megszűnik visszahívással, megbízatása lejártával, illetve a könyvvizsgáló részéről történő felmondással.

Társaság tisztségviselői:

Az ügyvezető 5 éves időtartamra választható. Önállóan jogosult a társaság cégjegyzésére és képviselőre, munkáltatói jogokat önállóan gyakorolja. Képviselői és rendelkezési joga korlátlan és értékhatártól független. Visszahívásához $\frac{3}{4}$ -es szótöbbséggel hozott döntés szükséges.

Alkalmazottak:

A vállalkozás alkalmazottainak száma 18 fő, ebből szellemi tevékenységet végző 4 fő, fizikait 14 fő. A szellemi foglalkozásúak fix munkabérben, míg a fizikaiak órabérteljesítménybért kapnak. Minden dolgozó megadott munkaidőkeretben végzi a munkáját. A fizikai dolgozók munkavégzésüket közvetlenül a termelésirányító osztja be, minden reggel, munkakezdetkor. Munkalapokat töltenek, melyre felsorolják az elvégzett munkát, majd a termelésirányító igazolásával a bérszámfejtésre adják.

5.3. Az együttműködő partnerek és az együttműködés formája

A vállalkozás egyik legfontosabb partnere az Axiál Kft. akik mezőgazdasági gépek forgalmazásával és az ahhoz tartozó műszaki- szervízzolgálattal is foglalkoznak. 2001-től

gépbérletre és bérmunkákra is szakosodott céggel, a Manax Kft-vel bővült az Axiál cégcsoport, amelytől a vállalat többször bérelt kombájnt, traktort a mezőgazdasági munkákhoz. Illetve több esetben is vásárolt -lízingelt- mezőgazdasági gépjárművet. (Axial, dátum nélk.)

A vállalkozás az évek alatt elérte, hogy már állandó vevői körrel rendelkezzen, ezért is tudja biztosítani a folyamatos likviditást. A legfontosabb vevői közé tartoznak a Cargill Magyarország Zrt, aki 1999-óta szoros kapcsolatban van a kft-vel. Ez a cég éves szinten mintegy 173 156 000 Ft bevételt jelent a Bát-Gabona Kft-nek. Még két nagy vevőt kell megemlíteni, akik együttesen 178 908 000 Ft-tal emelik az éves bevételt. Az egyik az Alisca Agrárház 2010 Kft. (72 000 000 Ft), a másik pedig a Flux Net Kft. (106 908 000 Ft).

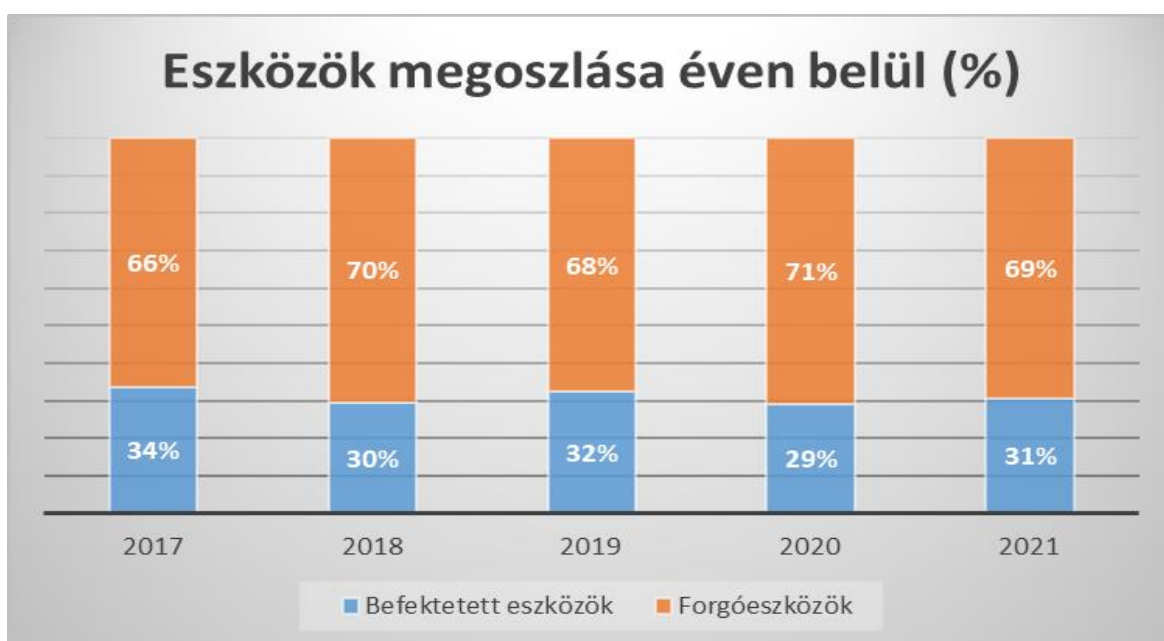
A cég állandó szállítókkal is rendelkezik, melyek közt a Nitrogén Művek Zrt. és a MOL Nyrt. a legjelentősebb. Egyikük a vegyszer és műtrágya beszerzésében, míg a MOL Nyrt. az erőgépekhez szükséges üzemanyag ellátásban partner.

6. A Bát-Gabona Kft. elemzése

A vállalkozás elemzését a vagyommérleg és az eredménykimutatás adatainak felhasználásával készítettem. Vizsgálatomat a legtöbb esetben dinamikus láncviszonszámok (bázis és tárgy év), valamint megoszlási viszonszámok (rész-egész) segítségével végeztem el a 2017-2021-es időszakra vonatkozóan.

6.1. A vállalkozás vagyoni helyzete

A vagyon összetételének elemzéséhez a mérleg adatait használtam, és elsődlegesen az *eszközök arányát* vizsgáltam éven belül, és előző évhez (bázisév) viszonyítva. A befektetett és a forgóeszközök aránya szinte állandónak tekinthető a vizsgált időszakban, ami egy stabil működést feltételez. A magas forgóeszközarány gyorsabb vagyonmegtérülést eredményez.

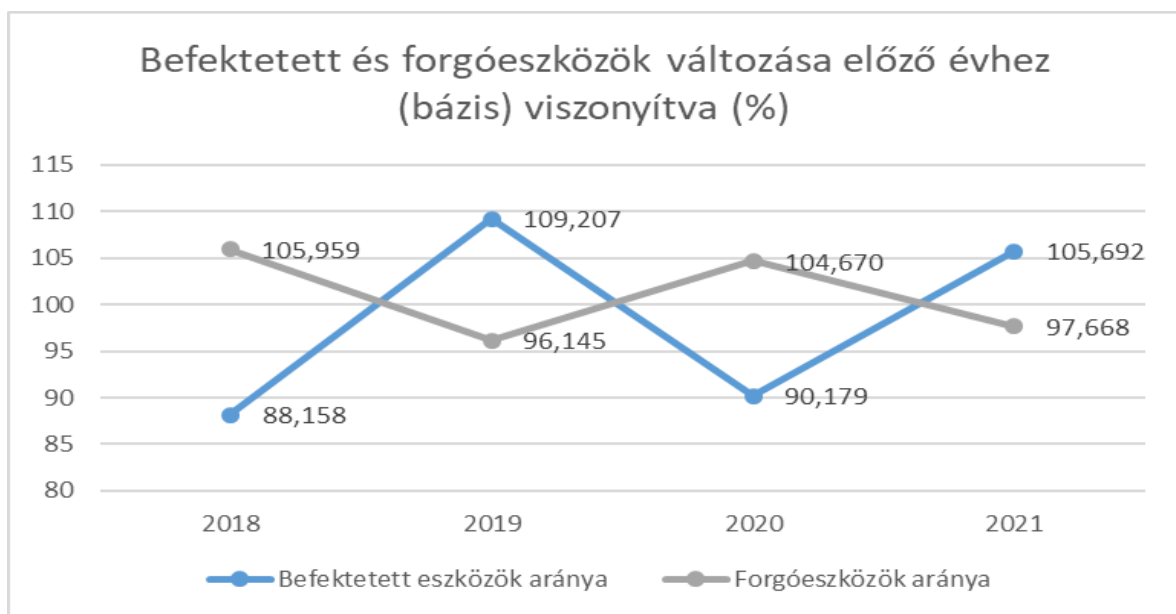

4. ábra: Eszközök éven belüli megoszlása (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolói alapján

A forgóeszköz aránya megmutatja, a vállalkozást éven belül szolgáló eszközök arányát az összes eszközhöz viszonyítva. Míg a befektetett eszközök aránya az éven túl szolgáló eszközöket viszonyítja az eszközök összességéhez. A mérleg eszköz összetétele alapján (3. számú melléklet) jól látható, hogy a forgóeszközök arányának növekedése a 2018 és 2020-as években főként a készletek növekedéséből adódott. A 2018-as évben a kft. esetében a

tárgyi eszközök csökkenése a mezőgazdasági gépek értékesítésből, illetve selejtezésből, míg a készlet növekedése a termelési többletből adódott, ezt az eredménykimutatásban (4. számú melléklet) a saját termelésű készletek állományváltozásának növekedése is jelzi ebben az évben. 2019-ben a cég új mezőgazdasági gépeket vásárolt, ami a befektetett eszközök arányának növekedését okozta, azonban ez hosszú távon a termelés mennyiségi és minőségi javítását szolgálja, mely az árbevétel növekedésében is érezhető volt a következő évben. Egy termelési tevékenységet végző vállalkozás esetében a befektetett eszközök elengedhetetlenek, melyek növekedésével a termelés növekedése is járhat, ezért ezt a változást pozitívan is értékelhetjük. Természetesen a felmerülő többletköltségekről sem szabad megfeledkeznünk, hisz az esetleges termelési növekedéssel együtt jár a költségek növekedése is. A befektetett eszközök arányának csökkenése a 2017-es báziséhoz viszonyítva 2018-as évben a készletek és a követelések növekedéséből és a tárgyi eszközök csökkenéséből adódik. Míg a 2019-es 9%-os növekedést (5. ábra) a tárgyi eszközök növekedése és a követelések, valamint a pénzeszközök csökkenése eredményezte. A 2020-as évben pedig a készletek és pénzeszközök jelentős növekedése okozta a forgóeszközök arányának növekedését és ezzel együtt a befektetett eszközök csökkenését. A 2021-es évben a befektetett eszközök aránya egy erőteljes növekedést jelzett, melyet a készletek és pénzeszközök csökkenése, valamint a tárgyi eszközök növekedése okozott, mivel a vállalat egy műtrágyaszórót és egy vetőgépet is vásárolt.

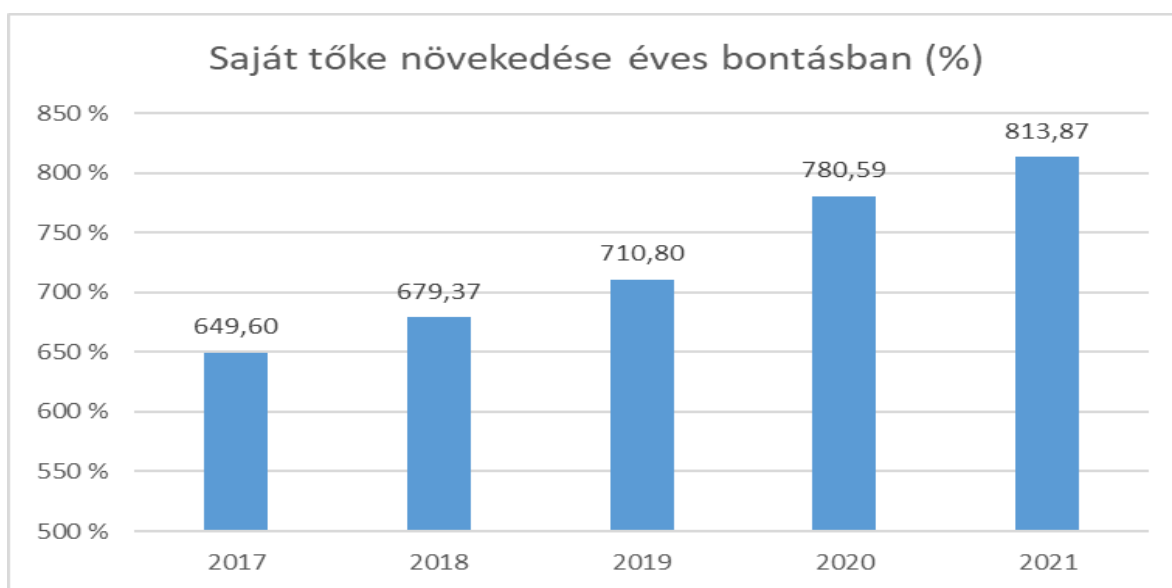

5. ábra: Befektetett és forgóeszközök változása előző évhez viszonyítva (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóí alapján

A 5. ábra alapján jól érzékelhető, hogy a vállalkozás esetében a befektetett eszközök növekedése minden esetben a forgóeszközök csökkenését eredményezi, azaz ellentétes irányúak.

Az 6. ábra alapján a saját tőke növekedése stabilnak mondható, hisz minden évben növekedést mutatott. Minél nagyobb ez az érték, annál nagyobb növekedést feltételezhetünk. A jegyzett tőkét a cég az évek alatt egyetlen egyszer növelte 2019-ben, 1 millió forint értékben, melynek szükségességét a cégvezetés a tagi tulajdonosi részarány 25%-a miatt (Alapító okiratban foglaltak szerint-maximum tulajdonosi arány 25% lehet) tartotta elengedhetetlennek. A jegyzett tőkében ez a minimális emelés jelentősen nem befolyásolta az arány értékét, ezért annak változása főként a saját tőke változásából, azon belül pedig az eredménytartalék növekedéséből ered. Általánosságban a *saját tőke – jegyzett tőke aránya* a vizsgált időszakban kedvezőnek mondható, hisz minden évben 1-nél (100%-nál) jóval nagyobb.

6. ábra: Saját tőke növekedése éves bontásban (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolója alapján

A szakirodalomban általában a vagyoni helyzet elemzésénél elsődlegesen a tőkeerősségi mutató értékét vizsgálják, mely jelen esetben minden évben stabilnak mondható (4. táblázat). A mutató alapján kijelenthetjük, hogy a cég az eszközök finanszírozását főként saját forrásból oldja meg. Ugyan ez az érték a 2020-2021-es években enyhén csökkent, de még

így is tőkeerős vállalkozásról beszélhetünk. Abban az esetben, ha ez a csökkenés drasztikusabb és folyamatos lenne, a vállalkozás kedvezőtlen helyzetbe kerülne.

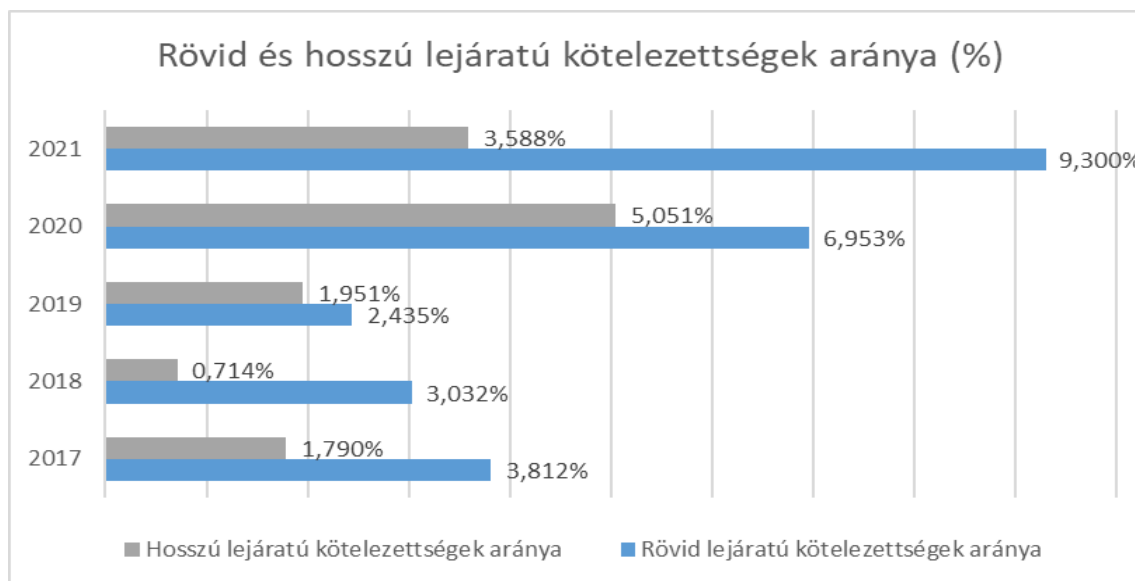
A 2017-2019-es években nem történt nagymértékben idegen tőke bevonás, azonban a 2020-as és a 2021-es években a vállalkozás hosszú lejáratú hitelt vett fel (egy traktort és egy személygépkocsit lízingelt), mely a mérleg forrás oldalán, a hosszú lejáratú követeléseknél is jól látható. Ennek következménye, hogy a 2020-as évben a tőkefeszültség mutatójának és a kötelezettségek arányának nagyarányú emelkedését figyelhetjük meg. A tőkefeszültség mutató minden évben rendkívül alacsonynak mondható, bár az utolsó két vizsgált évben egy nagyobb emelkedést láthatunk (4. táblázat). Azonban még így sem beszélhetünk a cég esetében nagymértékű eladósodottságról, így az újabb hitelek felvétele sem okozna likviditási gondokat. Az első három évben a tőkeellátottság 90% feletti és csökkenést csak a 2020-2021-es években láthatunk, ez azonban még így is nagyon jó arány, a vállalatot továbbra is rendkívül stabilnak mondhatjuk. Ezt a stabilitást a tőkefeszültség és a kötelezettségek aránya is igazolja, hisz minden évben 3-15 % közötti értékek között mozog, mely még így is alacsonynak mondható (4. táblázat). *Tőkeellátottsági mutató*, a tőkefeszültség és a kötelezettségek arányának számítása esetén is elmondható a cégről, hogy minden évben hitelképesnek, tőkeerősnek bizonyult.

4. táblázat: Tőkeellátottsági, tőkefeszültség és kötelezettség aránya (%)

Mutatószámok	2017	2018	2019	2020	2021
Saját tőke aránya/ Tőkeellátottsági mutató	90,842	92,899	92,544	85,516	84,851
Tőkefeszültség	6,167	5,897	5,614	14,037	15,188
Kötelezettségek aránya	5,603	3,746	4,386	12,004	12,887

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóinak alapján

A kötelezettségek az évek alatt jelentősen növekedtek, azonban ez nem minden esetben jelent rosszat. Hisz nagyon fontos a kötelezettségeken belül a rövid és hosszú lejáratú kötelezettségek aránya is. A hosszú lejáratú kötelezettségek növekedése kevésbé van hatással a cég likviditására, míg a rövid lejáratú kötelezettségek jelentősen befolyásolják a cég azonnali fizetőképességét.

7. ábra: Rövid és hosszú lejáratú kötelezettségek aránya (%)

Forrás: saját szerkesztés a BÁT-Gabona Kft. beszámolója alapján

Azt is figyelembe kell azonban venni az elemzés során, hogy a saját tőke aránya minden évben rendkívül magas volt, ami azt jelenti, hogy a cég az eszközeit leginkább saját tőkéből finanszírozza és csak kis mértékben vesz igénybe idegen tőkét. A kötelezettségek esetében pedig alacsony a hosszú lejáratú kötelezettségek aránya, azaz a cég eladósodottsága hosszútávon nem jelentős.

A tőkeáttétel értéke is alátámasztja a cég stabilitását és tőkeerejét, hisz a vizsgált években kivétel nélkül 100% közeli értéket eredményezett (5. táblázat), ami azt jelenti, hogy az eszközöket nagyrészt saját tőkéből finanszírozza a vállalkozás. Szintén jól látható az értékek változásából, hogy a 2020 és 2021-es években egy nagyobb mértékű emelkedést eredményezett a mutató értékében az összes eszközben történő növekedés, mely főként a készletek és a pénzeszközök emelkedése indokolt. Illetve következtethetünk az emelkedésből az idegen tőke bevonására is, melyet a korábban említett hitelfelvétellel kapcsolatban már jeleztem.

5. táblázat: Tőkeáttétel mutatója (%)

Mutatószámok	2017	2018	Változás 2017-2018	2019	Változás 2018-2019	2020	2021	Változás 2020-2021
Tőkemultiplikátor/ Tőkeáttétel	110,081	107,644	97,786	108,056	100,383	116,937	117,854	100,784

Forrás: saját szerkesztés a BÁT-Gabona Kft. beszámolója alapján

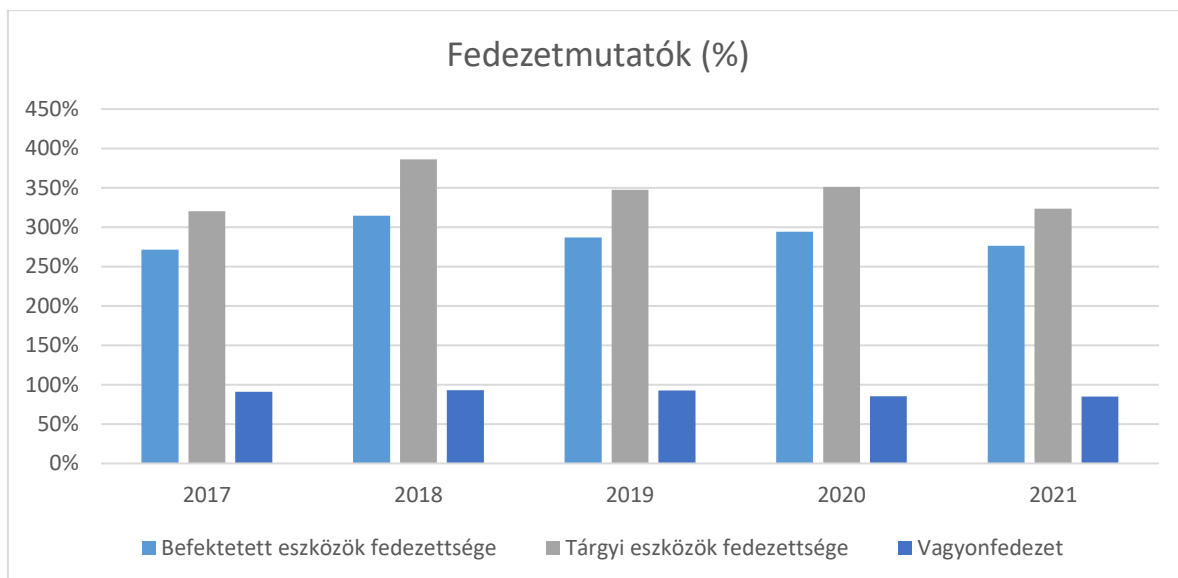
Minél alacsonyabb a tőkeáttétel, annál jobb a cég likviditása. Sok esetben használják ezt a mutatószámot a vállalat kockázatvállalásának megítéléséhez, hisz minél óvatosabb egy cég, annál kevésbé hajlandó idegen tőkéhez nyúlni. A mutatók értékei alapján a BÁT-Gabona Kft. is az óvatosság jellemzi. A vizsgált években enyhén, de folyamatos emelkedés figyelhető meg a mutató értékében, ami kedvezőnek tekinthető.

A vagyoni helyzet mutatói között meg kell, hogy említsem a fedezetmutatókat is. A befektetett eszközök fedezete I. mutató jelzi, hogy a vállalkozás saját forrásból tudja-e finanszírozni a befektetett eszközeit. Amennyiben az érték 1, vagy azt meghaladó, abban az esetben saját tőkéből történő finanszírozás valósul meg. A Kft. vizsgált éveiben egyszer sem fordult elő, hogy ez az érték 2,5 alá csökkent volna, ami egy jó fedezeti színvonalat jelent. Szinte minden évben növekedés tapasztalható mind a befektetett eszközök, mind a saját tőke esetében, amely jól jelzi a cég folyamatos fejlődését. A 2018-as évben történt nagyobb arányú tárgyi eszköz csökkenés, a befektetett eszközök enyhe csökkenését eredményezte, ami egy kisebb, ugrásszerű növekedést eredményezett a befektetett eszközök fedezettségénél. (8. ábra)

A tárgyi eszközök fedezetének elemzésével szintén megállapítható, hogy minden évben biztosított a vállalkozás számlára a tárgyi eszközök finanszírozása a saját tőkéből. Az érték ebben az esetben is 2,5-et meghaladta, azaz 250 %-os. (8. ábra)

A vagyonfedezeti mutató minden évben közel van a 100%-hoz, azonban a 2020-2021-es években enyhe csökkenést mutat. (8. ábra) Ugyan az előző évet figyelembe véve a saját tőke és az összes eszköz értéke is növekedést mutatott, azonban arányaiban kisebb a növekedés a saját tőke esetében, mint az összes eszközénél, ez eredményezte a vagyonfedezet csökkenését. Természetesen ebben az esetben sem beszélhetünk ténylegesen rossz vagyoni helyzetről, és ezt a többi fedezeti mutató is alátámasztja.

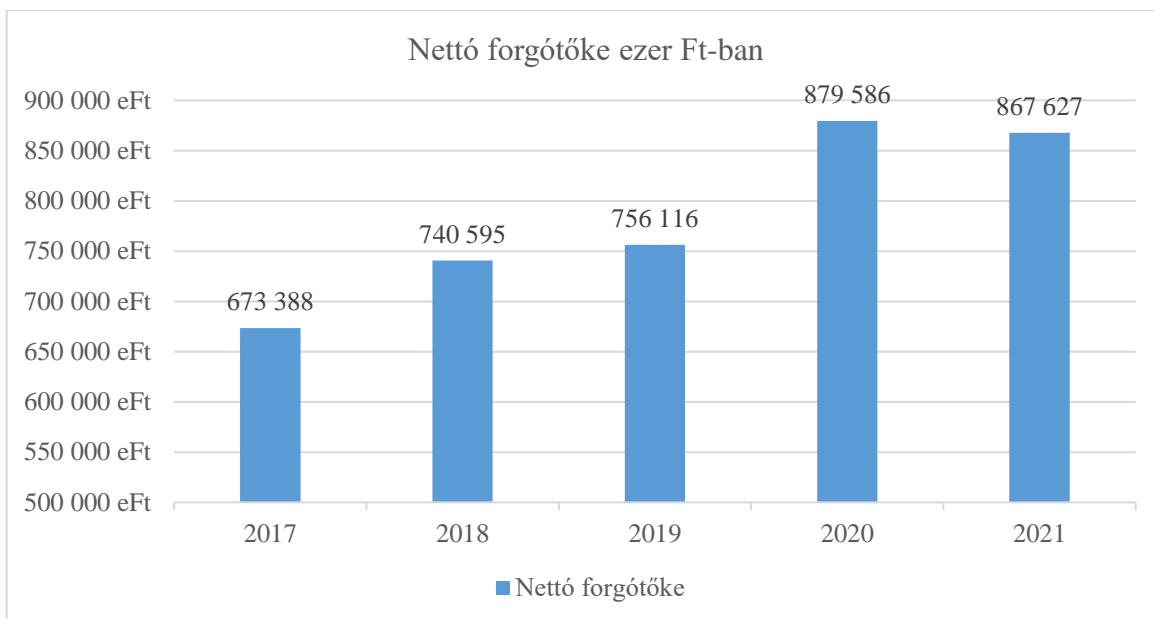

8. ábra: Fedezetmutatók (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóí alapján

6.2. A vállalkozás pénzügyi helyzete, likviditása

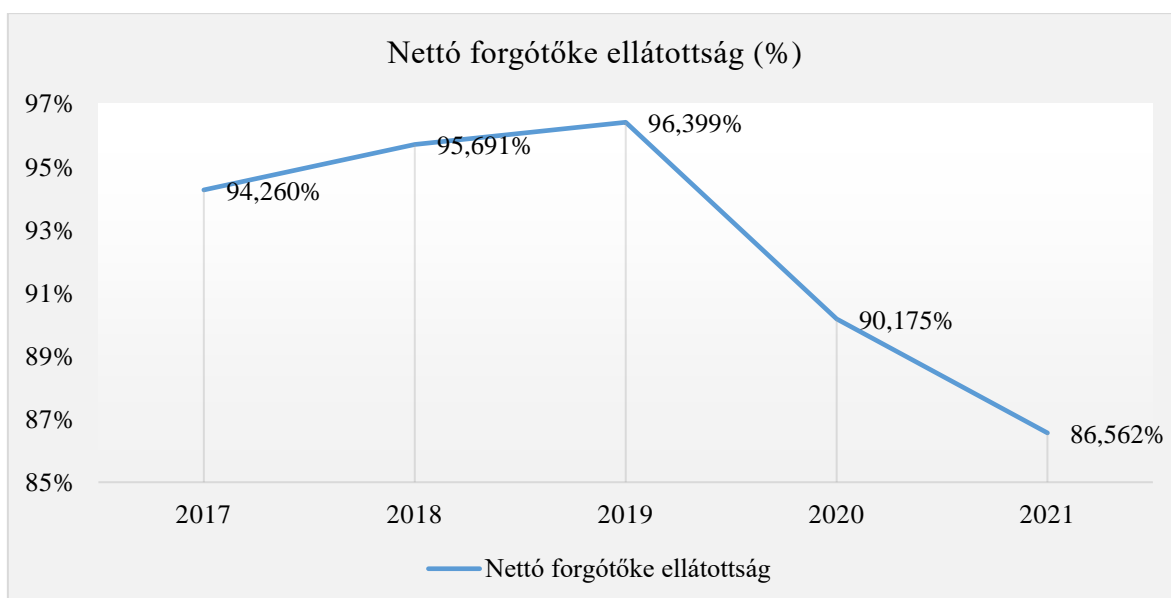
A Bát-Gabona Kft. esetében a nettó forgótőke majdnem minden évben dinamikusan emelkedett (9. ábra), mely erős pénzügyi egyensúlyt jelez a vállalat életében. Ez a mutató is megerősíti a korábbi eredményeket, mely szerint a cég rendkívül stabilnak mondható. A vállalat esetében 2021-ben egy enyhe csökkenés látható, mely a rövid lejáratú kötelezettségek 40 %-os növekedéséből adódik (5. melléklet). A nettó forgótőke értékéből jól látható, hogy a cég a forgóeszközeinek finanszírozásába bevon tartós forrásokat (saját tőke és hosszú lejáratú kötelezettségek) is, ami a vállalat konzervatív finanszírozási stratégiájára utal. A befektetett és a tartósan lekött eszközökön kívül az átmeneti forgóeszközök egy részét is tartós forrásokkal -főként saját tőkéből- finanszírozza. Azonban ez többletköltséggel jár, ami a hozam csökkenéséhez vezethet. További problémát jelenthet a forgóeszközök állományának csökkenése is, mivel az arra fenntartott tartós forrás költségeit a továbbiakban is viselnie kell a vállalkozásnak.

9. ábra: Nettó forgótőke (ezer Ft)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóí alapján

A nettó forgótőke ellátottság vizsgálata során a 2019-es évig folyamatos emelkedés jellemezte a vállalatot, azonban a 2020-as és a 2021-es években nagyarányú csökkenés tapasztalható. (10. ábra) A mutató értéke azonban még így is jónak mondható, hisz minden vizsgált évben kimagasló százalékban tartós forrásból biztosítja a vállalkozás a forgóeszközöket.

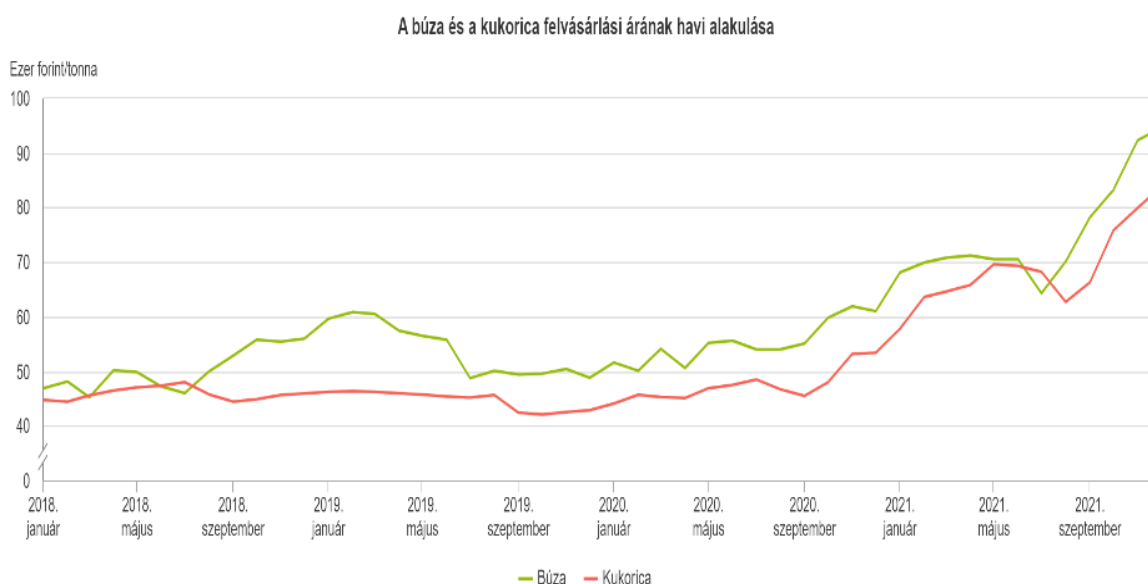

10. ábra: Nettó forgótőke ellátottság (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóí alapján

6.2.1. Likviditás vizsgálata

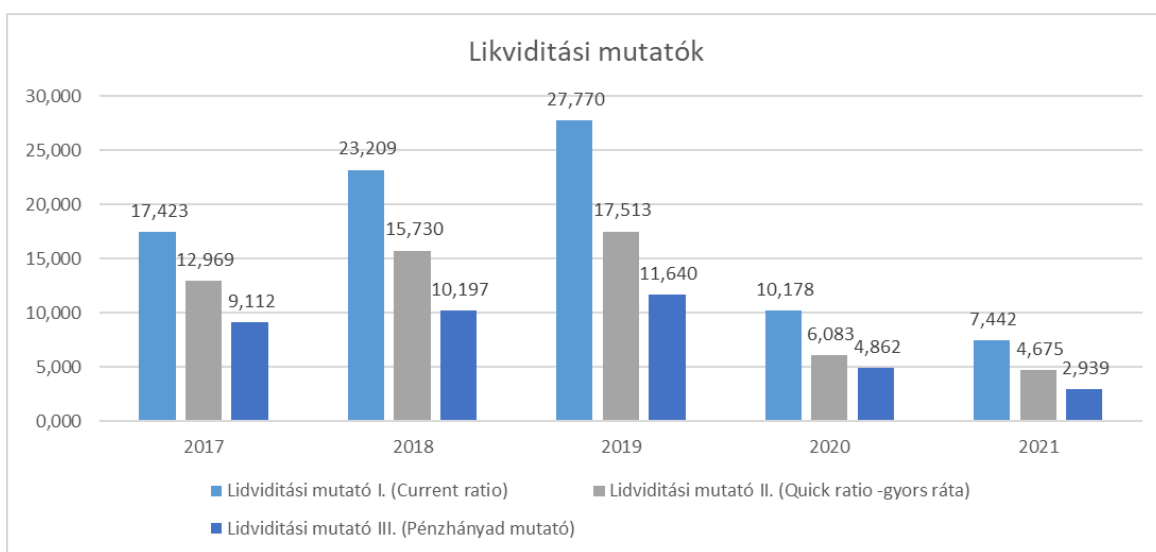
A nettó forgótőke ellátottság eredményeit szintén alátámasztja az általános likviditási mutató (likviditási mutató I)(12. ábra), amelynek az értékében a 2019-es évig egy dinamikus növekedés figyelhető meg, azonban a 2020-as évben itt is egy nagy változás következett be. A ráta értéke több mint 50 %-os esést jelez, mely a 2021-es évben ugyan már csak enyhén, de további csökkenést mutat, ami a likviditás jelentős romlását prognosztizálja. A 2019-es évhez képest mindkét évben a készletekben (2020: 35% 2021:42%) látható egy nagyarányú növekedés, azonban arányaiban a rövid lejáratú kötelezettségek sokkal nagyobb - 2020-ban közel 240%-os - emelkedése figyelhető meg. (5. sz. melléklet) Ezen változások következménye a mutató esése. Tehát az éven belüli eszközök eladása esetén kisebb mértékben fedezik a kötelezettségeket, azaz a cég rövidtávú fizetési kötelezettsége a mutató szerint romlott. Ami nem feltétlenül jelent tényleges rövidtávú fizetési problémát, de mindenképpen további vizsgálatot igényel. A mezőgazdaságban sok esetben a terményeket egy magasabb ár reményében önköltségen, készleten tartják, nem értékesítik, hogy majd a következő évben egy magasabb átbevétel realizáljanak. A Bát-Gabona Kft. is így gondolkodott, hisz a statisztikai adatok alapján a 2020-as években a búza és kukorica árában nagyon enyhe emelkedés mutatkozott (11. ábra), ezért a kivárással mellett döntöttek.

11. ábra: A búza és kukorica felvásárlási árának alakulás (ezer Ft/tonna)

Forrás: (KSH-Mezőgazdasági termelői és ráfordítási árak, 2021)

A 2020-as aszályos időszak a legtöbb takarmánynövény esetében nemzetközi hiányt eredményezett, ami a termények árát fokozatosan felhajtotta, így a 2021-es években szinte minden takarmánynövénynél az átlagárak rendkívüli emelkedése volt megfigyelhető. A 2022-es ukrán háború is nagymértékben befolyásolta a rendelkezésre álló termények nemzetközi mennyiségét. A mérlegben jól látható, hogy a készletek a 2021-es évben az előző évhez képest közel 5 %-os csökkenést prognosztizáltak, tehát a termények egy része eladásra került, azonban a kiegyenlítés még nem történt meg, pénzeszközben nem realizálódott ez az eladás. Ezért növekedett nagyarányban a követelések mennyisége a 2021-es évben. (5. sz. melléklet) Azonban az értékesítés megbízható partnerek részére történt az év utolsó negyedében, így a követelés megtérülése áthúzódik a következő évre. Szintén növelő tényező volt a követelések esetében a gazdák részére nyújtott szolgáltatás, amelynek kiegyenlítetlenségét sajnos sok esetben a gazdák likviditási problémái okozták. Ezért a likviditás változását a kft. esetében folyamatosan figyelni kell.

12. ábra: Likviditási mutatók

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolói alapján

A 2020-as évben a rövid lejáratú kötelezettségek a 2019-es évhez viszonyítva több mint 3-szorosára emelkedtek, mivel a kft. év végén nagy mennyiségű műtrágyát vásárolt, a várható áremelkedés miatt és ennek kifizetése a 2021-es évben történt csak meg. Jól látható, hogy 2020-ban a kötelezettségek emelkedésével a készletek is emelkedtek.

A likviditási mutató II (Gyorsráta, Quick Ratio) vizsgálata szintén megerősítette a kedvezőtlen likviditási helyzetet, mert ebben az esetben is 2019-től csökkenő tendenciát

jelez. Ugyan a társaság fizetőképesebbnek mondható, de a likviditási gyorsráta vizsgálata elengedhetetlen. Mivel ez a mutató pontosabban jeleníti meg a vállalkozás esetében, hogy a gyorsan pénzé tehető készletek figyelembevétele nélkül a vállalkozás mennyire küzd finanszírozási gondokkal. A BÁT-Gabona Kft. esetében ez az érték is megfelelő, a minimálisan elfogadható érték az 1. A vizsgált években a forgóeszközök készletekkel csökkentett mennyisége mindig meghaladja a rövid lejáratú kötelezettségek értékét. (12. ábra)

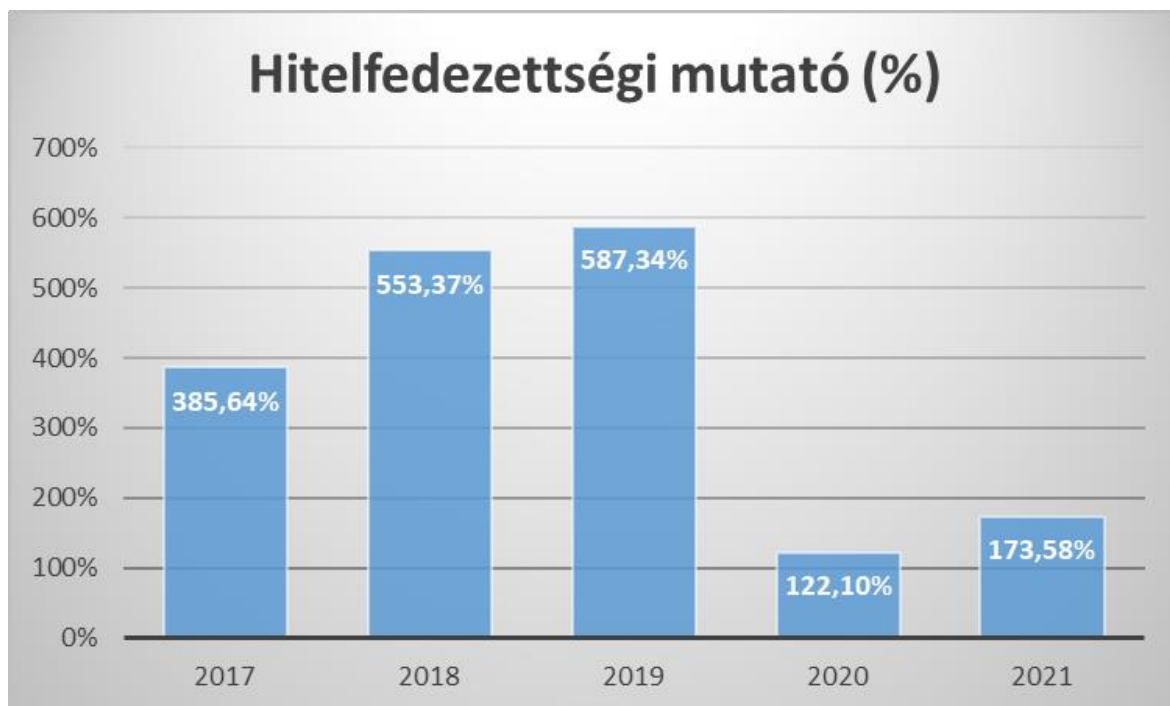
A likviditási mutató III. (pénzhányad mutató) esetében a pénzeszközök és a piacképes értékpapírok likviditásáról kapunk információt. A kft. értékpapírokkal nem rendelkezik, ezért a számítás csak a pénzeszközök figyelembevételével történt. Likviditás szempontjából ez a mutató adja a legbiztosabb eredményt, hisz ebben az esetben megtudhatjuk, hogy a rövid lejáratú kötelezettségeket az azonnal pénzé tehető értékpapírokból és pénzeszközökből finanszírozni tudja-e a vállalat. Ez az érték minél nagyobb, annál jobb. A kft. utolsó két vizsgálat évében ez a mutató is csökkenést mutat, azonban még a legrosszabb 2021-es évben is majdnem háromszorosa a rövid lejáratú kötelezettségeknek a rendelkezésre álló pénzeszköz. (12. ábra) A pénzeszköz-likviditás jól jelzi, hogy a vállalkozás nagy tartalékok mellett működik, ami ugyan likviditását erősíti, de hosszú távon akár veszteségként is megnyilvánulhat. A jelenlegi inflációt figyelembe véve ez nem is biztos, hogy olyan hosszú távot jelenthet.

A likviditási mutatók esetében a 2020-as nagyarányú csökkenés leginkább a rövid lejáratú kötelezettségek hirtelen növekedéséből adódott, azonban azt figyelembe kell vennünk, hogy még így is mindegyik mutató esetében stabil, 1 feletti likviditási értékről beszélhetünk. Ráadásul a cég, a rövid lejáratú kötelezettségét főként az árbevételeiből egyenlíti ki, ami az eredménykimutatás alapján minden évben jóval magasabb, mint a rövid lejáratú kötelezettségek. (4. sz. melléklet)

A likviditási mutatók szerint ugyan a vállalkozás fizetőképesebb, azonban célszerű lenne a cégnek a vevőkkel szembeni követelések állományát csökkenteni. Azonban a vevőkkel szembeni követelés nagyságát az indokolja, hogy a gazdákkal nagyrészt termeltetési szerződést köt a vállalkozás, melynek az elszámolása betakarítás időszakára esik. Látható, hogy a 2020-as évben a mutató értékénél már csökkenés tapasztalható, viszont még mindig nem optimális.

6.2.2. Pénzügyi struktúra

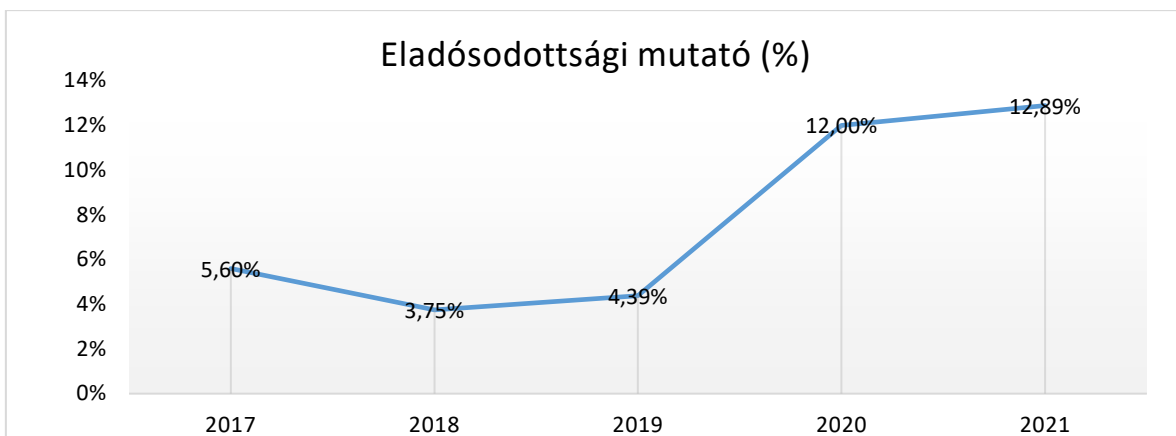
A hitelfedezettségi mutatónak kedvező az értéke minden vizsgált évben (13. ábra), ami azt jelenti, hogy a vállalat kevesebb tartozással rendelkezik hitelezői felé, mint amennyivel az adósok, vevők tartoznak a cégnek. Ugyan a 2020-es évben nagymértékű csökkenés tapasztalható, amit egy nagyobb összegű lízing felvétele indokolt, amin mezőgazdasági gépjárművet vásárolt a cég. De még így is 1, azaz 100% feletti a mutató értéke.

13. ábra: Hitelfedezettségi mutató (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolója alapján

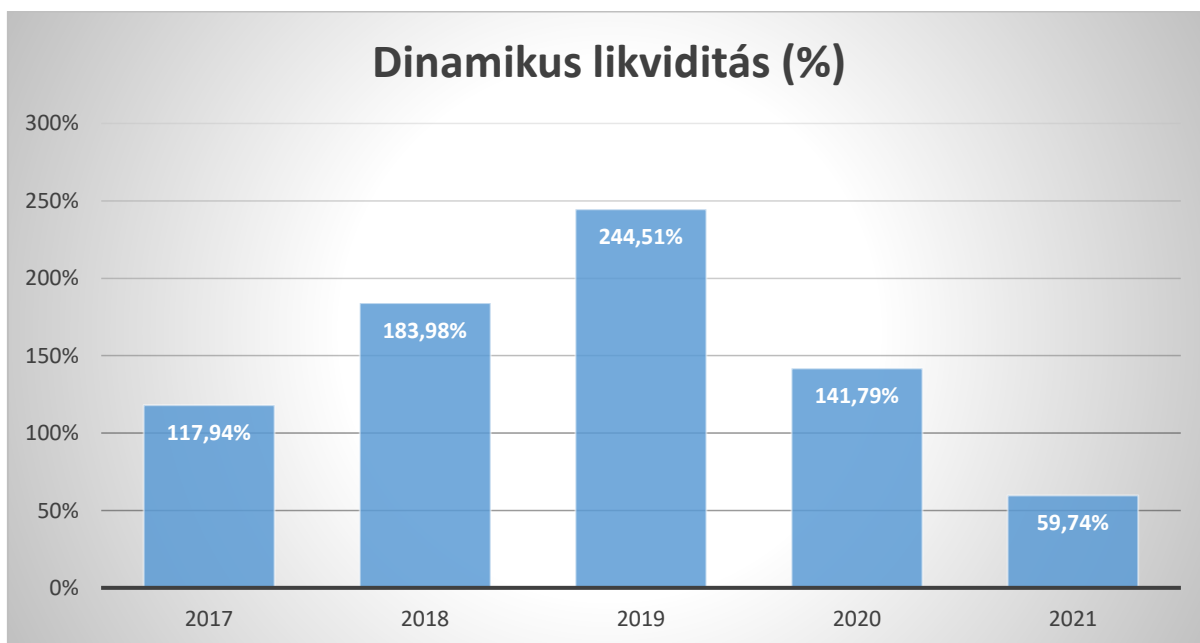
Az eladósodottsági mutató szintén a korábbi eredményeket erősíti meg, hisz a 2020-as nagy változás itt is megjelenik. Az érték háromszorosára nő, azonban még így is nagyon minimális, a legrosszabb évben is csak 0,129, azaz 12,9 %, ami rendkívül kis adósságállományt feltételez. (14. ábra)

14. ábra: Eladósodottsági mutató (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóí alapján

2017-2019 között egy dinamikus emelkedés mutatkozik *a dinamikus likviditási rátában*, majd 2019-től folyamatos csökkenés. A dinamikus likviditási ráta 50 % feletti értékben elfogadható, biztonságosnak tekinthető. Ennek meg is felel a vállalkozás. Ugyan az üzemi eredmény a 2020-as évre szinte duplájára növekedett az előző évhez képest, de ezzel együtt a rövid lejáratú kötelezettségek is nagyarányban növekedtek. Mindez azt eredményezte, hogy 2020-ra a ráta csökkenést mutat, de még így is elfogadható az értéke. (15. ábra)

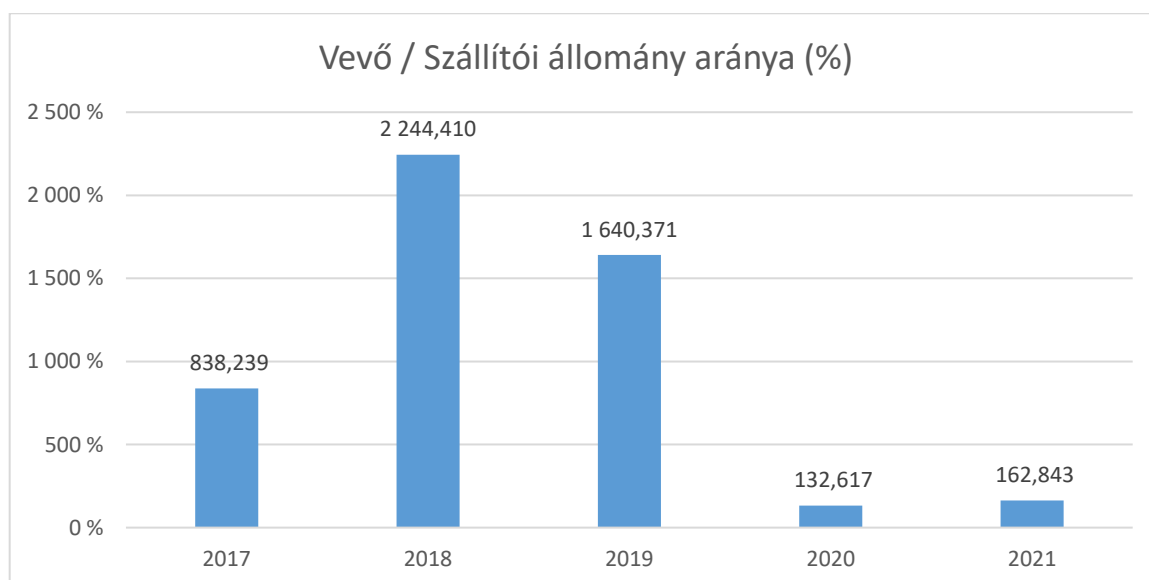

15. ábra: Dinamikus likviditási ráta (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóí alapján

6.2.2.1 Vevők és szállítók forgási sebessége

Vevő / szállítói állomány aránya mutató a vizsgált években kivétel nélkül azt jelzi, hogy a vevői állomány jóval magasabb a szállítói állománynál, ami miatt kiemelt figyelmet kell a vállalatnak fordítania a vevői követelések kiegyenlítésére, annak forgási sebességére. Hisz a nagyarányú vevőköveteléssel rendelkező cégek esetében nagyobb az esélye a vevői tartozások felhalmozódásának, ami hosszú távon likviditási problémát is okozhat. Azonban ez a magas vevői állomány azt is jelzi, - amennyiben a követelések teljes egészében kiegyenlítésre kerülnek - hogy a vállalkozás a szállítói tartozásait már a vevői állomány csekély részének kiegyenlítését követően fedezni tudja. A 2018-as évben a mutató értéke kimagaslóan nagy volt, melyet a szállítói állomány nagyarányú csökkenése és a vevői állomány enyhe növekedése okozott. 2020-ben a szállítók állománya rendkívül nagy mértékben emelkedett, míg a vevői követelések enyhe csökkenést mutattak. Ebben az évben az esetlegesen kiegyenlíthetetlen vevői tartozások komoly problémát okozhatnak a cégnek, hisz a szállítói követelések kiegyenlítéséhez már a vevői állomány nagy részének kiegyenlítése szükségessé válhat. A 2021-es évben már ismét emelkedés látható a vevői állományban, de továbbra is elengedhetetlen a vevői követelések megtérülésének figyelemmel kísérése. (16. ábra)

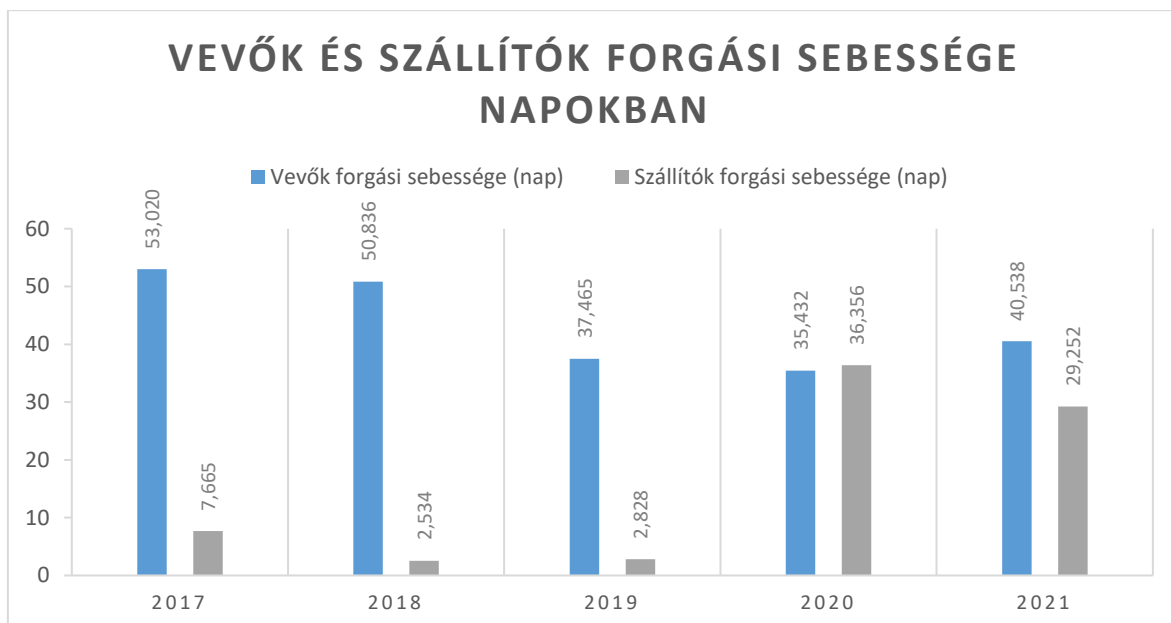
16. ábra: Vevői és szállítói állomány aránya (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolója alapján

A cégek életében nagyon fontos, hogy a vevők mielőbb kiegyenlítsék tartozásaikat, ezáltal biztosítva a pénz újbóli befektetését, felhasználását. A BÁT-Gabona Kft. a vevői számlák kiegyenlítését átlagosan 45 napon belül kéri. A vevők forgási sebességének vizsgálata során megállapítható, hogy az évek alatt a vevői követelések átlagosan 43 nap alatt kerülnek kiegyenlítésre. A 2017 és 2018 közötti időszakban a vevők kintlévőségeit átlag feletti határidővel teljesítették. Ami 2018-ban vevői állomány rendkívüli nagysága miatt kiemelt figyelmet igényelt. Ugyan 2017-hez képest a fizetési fegyelem a vevők részéről 2018-ra enyhe javulást jelez, de az állomány nagyságát tekintve még így sem megnyugtató. Egyedül a 2020-as év tekinthető kedvezőnek, hisz ebben az évben a szállítói állomány forgási sebessége meghaladja a vevői állomány forgási sebességét. Azonban itt is fel kell hívjam a figyelmet arra, hogy ezt a változást nem a vevői állomány fizetési fegyelmeinek javulása okozta, hanem a szállítók forgási sebességének növekedése. Ami akár egy likviditási problémát is jelezhet a korábbi évekhez képest. (17. ábra)

Tehát a szállítói állomány forgási sebességének vizsgálata is szükséges ahhoz, hogy a vállalkozás fizetőképességéről pontosabb információt kapjunk. Ugyan 2019-ben a vevők fizetési hajlandósága enyhe javulást mutat, és már az elvárt fizetési határidőn belül teljesítettek, azonban a 17. ábra jól mutatja, hogy a szállítói tartozások 2020-ban már a korábbi évekhez képest rendkívül hosszú határidővel kerülnek kiegyenlítésre, ami likviditási problémát jelezhet. A 2020 és 2021-es évben a szállítók forgási sebességének növekedését a szállítói állomány nagyarányú növekedése okozta, míg az anyag jellenű ráfordításokban jelentős eltérés nem észlelhető az évek alatt. Fontos megemlíteni, hogy a szállítói tartozások kiegyenlítése során figyelembe kell venni a partnerek számláinak fizetési határidejét. Általánosságban elmondható, hogy a 2017-2019-es időszakban a szállítói számlák átlagosan 5 nap alatt kerülnek kiegyenlítésre, ami egy nagyon stabil pénzügyi háttérre enged következtetni, hisz minimális határidőre képes a cég a számláit kiegyenlíteni. Azonban emiatt is kell jobban odafigyelnie a következő években, mert ugrásszerűen megnőtt a szállítói állomány és az utolsó két vizsgált évben már a fizetési határidő átlagosan 33 napra nőtt.

17. ábra: Vevők és szállítók forgási sebessége napokban
 Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolóí alapján

6.2.2.2 Adósságszolgálat

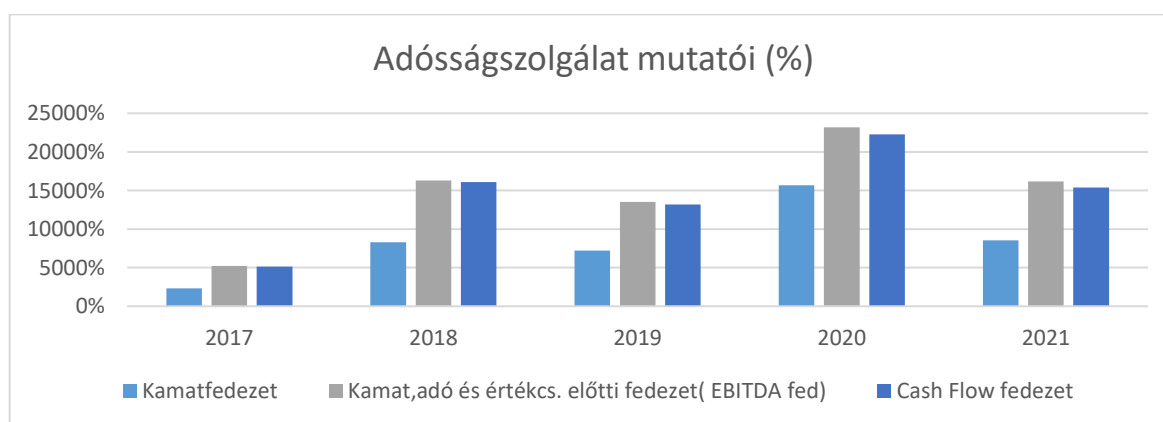
Az adósságszolgálat vizsgálatához elengedhetetlen a cég eredményének áttekintése, melyet a cég eredménykimutatása alapján a 6. táblázat tartalmaz. A vállalkozás üzemi eredménye a 2021-es év kivételével folyamatos emelkedést mutat. A 2021-es évben ugyan az árbevétel a korábbi évhez képest nőtt, viszont a költségek, köztük az anyag jellegű ráfordítások nagy mértékben emelkedtek. A pénzügyi műveletek eredménye a cég bevételeinek és kiadásainak különbözete. Ami jelen esetben a 2019-es és a 2021-es évben negatív értéket mutat, tehát a pénzügyi műveletek bevételei nem haladják meg a pénzügyi ráfordításokat. Az adózás előtti eredmény 2021-es év kivételével növekvő tendenciát mutat, természetesen ugyan ez vonatkozik az adózott eredményre is. A vállalkozás az eredmények alapján nyereségesnek mondható.

6. táblázat: Eredménykategóriák (ezer Ft és %)

A tétel megnevezése	EZER HUF									
	2017		2018		2019		2020		2021	
	Összeg	Üzemi eredmény % ban	Összeg	Üzemi eredmény % ban	Összeg	Üzemi eredmény % ban	Összeg	Üzemi eredmény % ban	Összeg	Üzemi eredmény % ban
Üzemi eredmény	48 358	100,000	61 353	100,000	69 062	100,000	135 885	100,000	80 464	100,000
Pénzügyi műveletek eredménye	528	1,092	295	0,481	-1 036	-1,500	757	0,557	-1 507	-1,870
Adózás előtti eredmény	48 886	101,092	61 648	100,481	68 026	98,500	136 642	100,557	78 957	98,130
Adófizetési kötelezettség	1 869	3,865	1 836	2,993	2 055	2,976	8 610	6,336	6 051	7,520
Adózott eredmény	47 017	97,227	59 812	97,488	65 971	95,524	128 032	94,221	72 906	90,610

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolója alapján

A vállalkozásnak a kamatfedezet mutatója az előző évhez viszonyítva 2018-ban több mint 3-szorosa, míg 2020-ban több mint duplája 2019-hez képest, ami jól mutatja, hogy a társaság a hiteltartozásaiból eredő kötelezettségeit maradéktalanul tudja teljesíteni az üzemi tevékenység eredményéből. Mivel ennek a mutatónak az értéke jelentősen nőtt az elmúlt években, ezért a társaságnak biztonsággal lehetne hitelezni is, hiszen rendkívül alacsony a finanszírozási kockázat. Ugyan 2021-ben csökkenés mutatkozik az üzemi tev. eredményében, ami főként a költségek és ráfordítások növekedéséből, jelen esetben főként az anyag jellegű ráfordítások növekedéséből adódik, de még a legkedvezőtlenebb évben sem okoz problémát a kamatköltségek kifizetése az üzemi eredményből. (18. ábra)

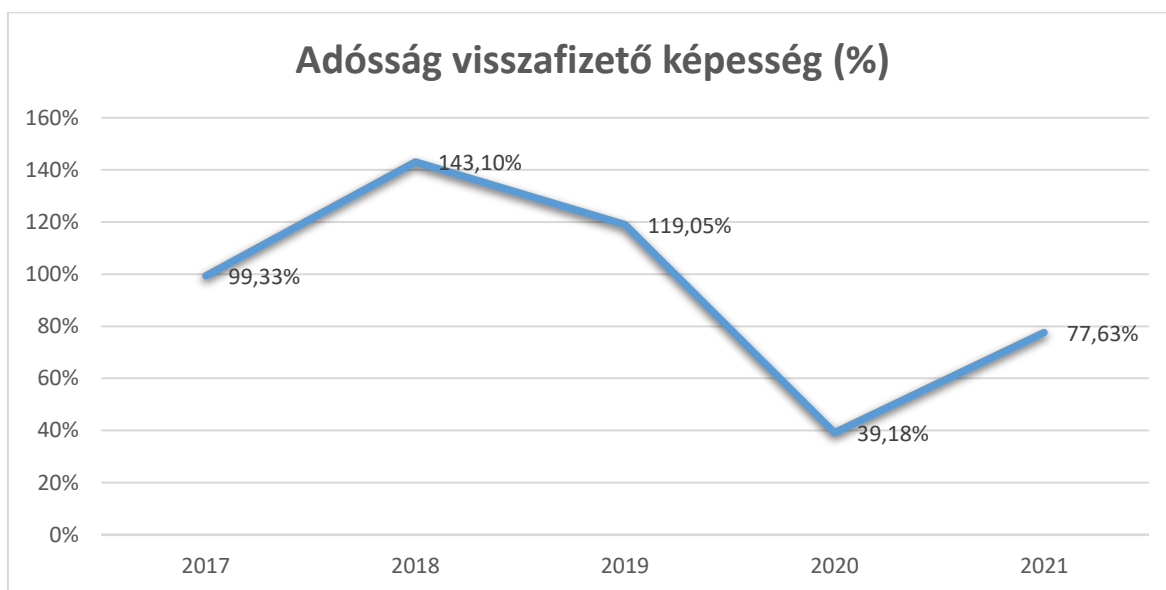

18. ábra: Adósságszolgálat mutatói (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolója alapján

Az EBITDA és a Cash Flow fedezet a kamatfedezethez képest ugyan ugyanazt a változást mutatja, azonban jóval magasabb mutatóértékkel. Bár az értékcsökkenést a tárgyi eszközök leírásánál, míg az amortizációt az immateriális javak leírásánál kell hogy említsük, de jelen vizsgálat során egységesen az eredménykimutatás értékcsökkenési leírás adatait használtuk. Ebből adódóan a két mutató nagyjából megegyező értéket ad, hisz a különbséget csak az üzemi tev. eredményének és az adózott eredmény értékének a különbözősége adja. (6. táblázat)

Adósság visszafizető képesség jól mutatja, hogy a kötelezettségek nagymértékben emelkedtek a 2020-as évben, hisz 119%-ról 39%-ra esett a mutató értéke. Ez főként a rövid lejáratú kötelezettségek nagyarányú növekedéséből ered, ugyan az adózott eredmény a 2019-es évhez képest közel duplájára emelkedett 2020-ban, de még ez sem volt elég, hogy egyensúlyozza a kötelezettségek több mint háromszorosára emelkedését.

19. ábra: Adósság visszafizető képesség (%)

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolói alapján

6.3. A vállalkozás jövedelmezősége

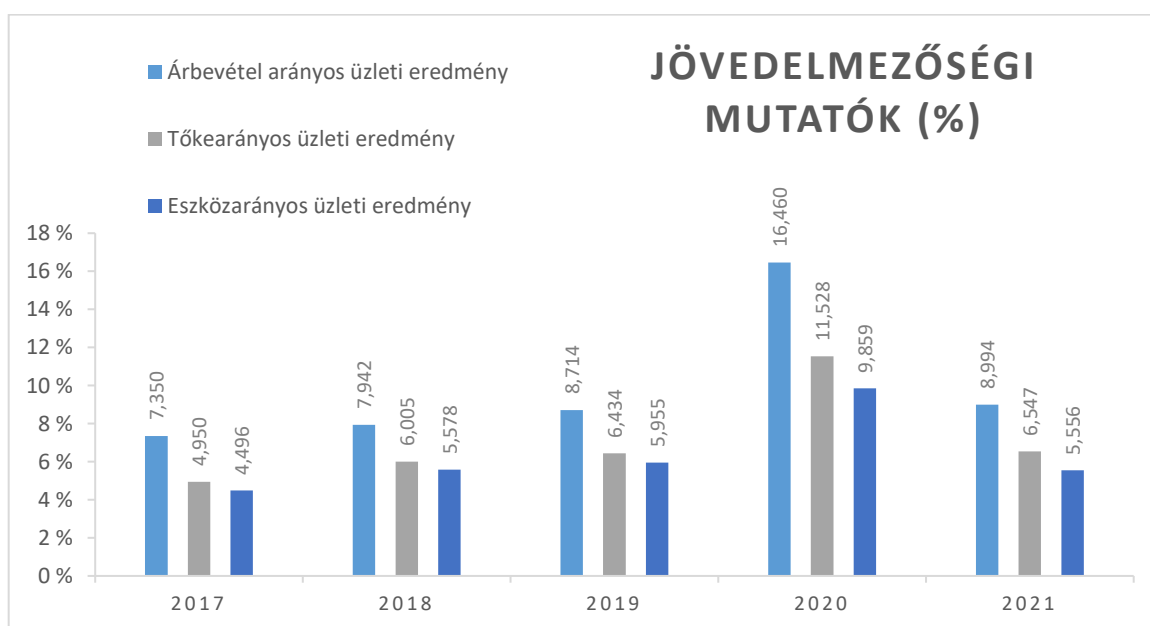
A vállalkozások célja minden esetben a legnagyobb hozam elérése. Vizsgálatomat a cég eredménykimutatásában található adatok elemzésével végeztem el. (4.sz. melléklet) Az üzleti eredmény vizsgálatával pontosabb képet kaphatunk az árbevétel és a költségek változásáról.

A kft. 5 évének vizsgálata során az üzemi eredményről elmondható, hogy minden évben a vállalat bevétele meghaladta az összes költségét, ráfordításait.

6.3.1. Árbevétel és tőkearányos üzemi üzleti eredmény

Az árbevétel-arányos, a tőkearányos és az eszközarányos mutató esetében eltérés csak a nevezőben van, ezért annak változása eredményezi a mutatók közötti különbséget. A vizsgált öt évben a 2021-es év kivételével folyamatos volt a mutató értékének növekedése. Ugyan az árbevétel is folyamatos növekedését figyelhettük meg, de az üzemi eredmény nagyobb mértékben növekedett, ezért az árbevétel nagyobb %-a maradt a vállalatnál eredményként. 2021-ben azonban az árbevétel-arányos üzemi eredmény értéke felére esett, melyet főként a vásárolt anyagok beszerzési értékének növekedése okozott. Többek közt a megemelkedett műtrágya, növényvédőszeres és vetőmagok beszerzési árai okozták. (20. ábra)

A pénzügyi eredmény figyelembevételével tovább szigoríthatjuk a mutató eredményét. Ebben az esetben a nettó árbevétel, adózás előtti eredményére jutó részét vizsgáljuk az árbevétel-arányos adózás előtti eredmény mutatójával, mely a vizsgált időszakban jelentős eltérést nem mutat az árbevétel arányos üzemi eredményhez képest.

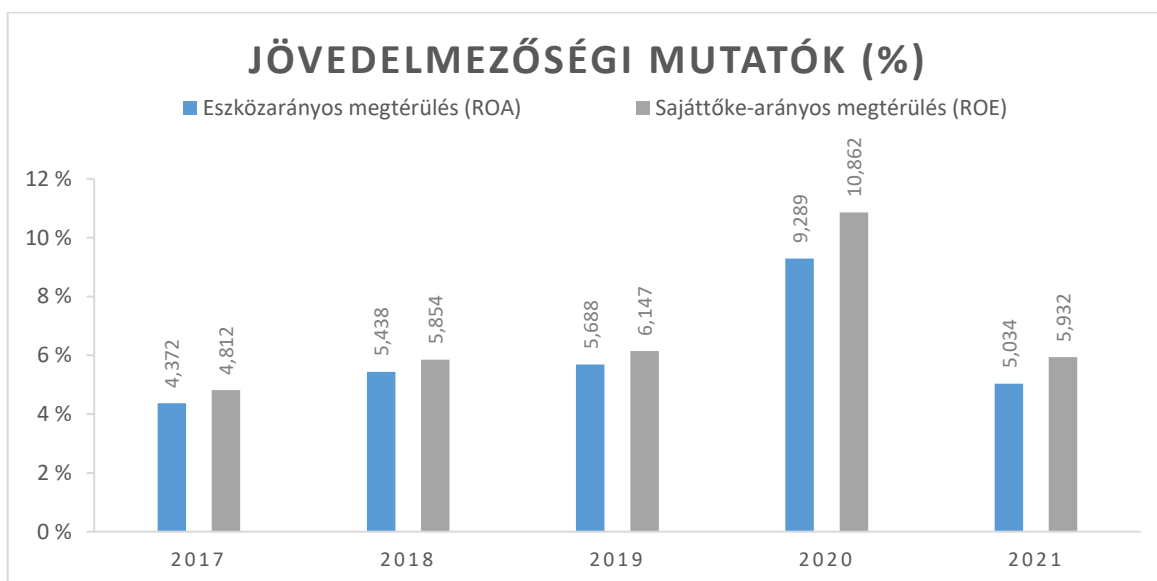
20. ábra: Jövedelmezőségi mutatók (Árbev. arányos, Tőkearányos, Eszközarányos üzleti eredmény)

Forrás: saját szerkesztés a BÁT-Gabona Kft. beszámolója alapján

6.3.2. Tőke- és eszközarányos jövedelmezőségi mutató

A vizsgálat során a tőkearányos üzleti eredmény mutatója átlag 6 % körüli értéken volt, egyedül a 2020-as év volt kiemelkedő 11,528 %, mely az üzemi eredmény nagyarányú növekedésének volt köszönhető. Ugyan a saját tőke is folyamatos növekedést eredményezett, de kisebb százalékban emelkedett, mint az éves eredmény. Az egyéb bevétel növekedése és az anyag jellegű ráfordítások csökkenése eredményezte az üzemi eredmény nagyarányú növekedését.

A saját tőke hozamának vizsgálatakor a ROE mutató értéke minden évben stabilnak mondható, 4,8 % és 6,1 % közötti érték, kivéve a 2020-as év, melyben 10,8 %-ra emelkedett a mutató értéke. Ami a saját tőkére jutó üzleti eredmény növekedését jelzi. A saját tőke az évek alatt jelentősen nem változott, azonban a 2020-as bevételnövekedés és a költségek csökkenése a mutató jelentős elmozdulását eredményezte. 2021-ben jelentős csökkenés következett be, a saját tőkére vetítve közel 6%-os profitot ért el a cég. Az anyag jellegű ráfordítások növekedése jelentősen befolyásolta az éves üzemi eredményt, de még így is jelentős a saját tőkére vetített profit.

21. ábra: Jövedelmezőségi mutatók (ROA, ROE) %

Forrás: saját szerkesztés a Bát-Gabona Kft. beszámolója alapján

A ROA mutató vizsgálata során jól látható, hogy a 2020-as évben nagyobb a ROE és ROA értéke közötti különbség, mely abból adódik, hogy a ROA mutató esetében már nem csak a saját, hanem az idegen tőkét is figyelembe kell venni.

7. Következtetések, javaslatok

Ahogy korábban említettem, az elemzéssel szeretném a vállalat kritikus pontjait feltárni, mely előrevetítheti az esetleges problémákat és ez által támogatást nyújthat a menedzsment döntéseihez. A cég átfogó elemzése során megállapítható, hogy a vizsgált években finanszírozás szempontjából az idegen tőke aránya nem haladja meg a saját tőke kétszeresét, azonban a befektetett eszközöket szinte teljes egészében saját tőkéből finanszírozzák, a forgóeszközök értéke is jóval meghaladja a rövid lejáratú kötelezettségek értékét. A vizsgálat során a cég rövid és hosszútávú likviditásánál nem találtam kritikus problémát, ezért a hitelminősítése kedvezőnek tekinthető. Azonban a cég konzervatív finanszírozási stratégiát folytat, nagyon kismértékű az idegen források igénybevétele, ami hosszú távon nem kifizetődő. Véleményem szerint a különböző projekteket, eszközbeszerzéseket nem feltétlenül saját finanszírozással kellene végrehajtani. Szóba jöhetne a lízing, valamint a hosszú lejáratú beruházási és fejlesztési hitel is, amelyekre a cég előéletében már volt példa. Előtérbe kerülhetnének az eszközbeszerzéshez kapcsolódó Uniós támogatással bíró pályázatok. Ennek egyik feltétele, hogy csak természetes személy lehet a kft tagja, azonban ez a Bát-Gabona Kft. esetében teljesül. A Mezőgazdasági Tsz. tulajdonrészének kivásárlása 2022-ben megtörtént, így a pályázatok benyújtásának feltételei adottak, a precíziós mezőgazdasági gépek, infokommunikációs eszközök beszerzéséhez támogatás igénybevitelére is lehetősége lenne a cégnek. Ezt azonban a mai napig még nem használta ki. Mivel a vállalkozás bevételeinek 33%-a mezőgazdasági termelésből származik, melynek fontos eleme a bérelt földterületek nagysága, ezért elengedhetetlennek tartom a bérleti szerződések folyamatos felülvizsgálatát és szükség esetén a bérleti díjak megfelelő korrekcióját a földterületek megtartása érdekében. Összeségében elmondható, hogy a likviditási mutató és a nettó forgótőke eredményei alapján a vállalkozás financiálisan jelenleg stabilnak mondható, de működése nem optimális. A tőkeszerkezet is jelzi, hogy az idegen tőke aránya rendkívül alacsony. A pénzeszköz mennyisége lehetővé teszi, hogy a felmerülő költségek gyorsan kiegyenlítésre kerülhessenek. Véleményem szerint a cégnek túl nagy a pénzeszközállománya, amely ugyan a rövidtávú fizetőképességét biztosítja, de hosszútávon nem optimális. Természetesen a pénzeszköz állománynál figyelembe kell venni, hogy mezőgazdasági cégek esetében rendkívül ingadozó a költségek és bevételek megjelenése, hisz idény jellegű a termelés és a föld megmunkálása. Viszont a nem lekötött, befektetett pénzeszköz rendkívül „drága”, ezért az optimális pénzmennyiség meghatározása

elengedhetetlen. Fontos, hogy a vevői követelések és a szállítói tartozások folyamatosan vizsgálva legyenek. Mivel 2021-ben igen nagy a követelések mennyisége, amely a partnerek késleltetett fizetéséből ered. A nagymértékű követelések miatt szükségesnek tartom, hogy a követelések állományánál a késleltetett fizetési határidőket vizsgálják felül, azokat minimálisra csökkentsék. Próbáljanak olyan lehetőséget keresni (pl. előlegbekérés), amivel kiváltják azon vevőtartozásokat, akiknek rendszeresen szolgáltatnak és akik folyamatos fizetési késedelembe esnek. Vizsgálják felül a céltartalék képzési kötelezettségüket, az esetleges jövőbeni kötelezettségükre. Elemzésem szükségességét és fontosságát a 2022-es év gazdasági helyzete igazolja. Az elmúlt év egy rendkívüli gazdasági helyzetet hozott magával, ami nagyon sok nehézség elé állította a vállalkozásokat, köztük a BÁT-Gabona Kft-t is. A megnövekedett költségek mellett, a vevői tartozások is növekedésnek indultak. A mezőgazdaságot a szárazság és a háború is rendkívül negatívan befolyásolta. A gazdálkodóknak komoly károkat okozott az ukrán gazdaság vámmmentessége, valamint a szabad kereskedelem biztosítás az európai piacokon. A magyar gazdák nem tudták eladni a terményeiket, ezáltal sokan fizetéképtelenek lettek. A 2020-2021-es év a cég likviditásának romlását jelezte, amely a 2022-es évben tovább folytatódott. A 2022-es év előzetes mérlegadatai, likviditási mérlege (6. sz. melléklet) alapján már látható, hogy a BÁT-Gabona Kft-t is érinti ez a probléma, hisz a gazdák nem tudták kiegyenlíteni a tartozásaikat a kft. felé, mivel nem tudták eladni a terményeiket. Ezáltal a cég vevőkkel szembeni követeléseinek rendkívüli emelkedést mutatnak. Ezzel egyidejűleg a pénzeszközök állománya 2022-ben jelentősen csökkent, mivel a mezőgazdasági munkálatok kifizetésre kerültek, de a bevétel nem az előző évek szerint alakult, többek közt az eladhatatlan termények és a csökkenő árak miatt. A készletek növekedése is jelzi, hogy a termény sajnos nem került eladásra, aminek tárolása további költségeket eredményez. Tehát az ilyen és ehhez hasonló gazdasági helyzetre egy vállalkozásnak fel kell készülnie és ehhez úgy gondolom nagy segítséget nyújt a cég vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének elemzése.

8. Összefoglaló értékelés

A szakdolgozatomban a Bát-Gabona Kft. vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetét vizsgáltam a 2017 és 2021 közötti időszakban. A dolgozatomban kitértem a számviteli politikán belül a beszámolási kötelezettségek, a könyvvitel és a könyvvizsgálat elméleti ismereteire is, melyet a Bát-Gabona Kft-re vonatkozóan is ismertettem. Továbbá az eszközökre és forrásokra vonatkozó definíciókat, szükséges elméleti anyagokat is szerepeltettem a dolgozatomba, szakirodalmi háttérrel alátámasztva. A 2017-2021-es évek gazdasági és társadalmi környezetének bemutatására is kitértem egy fejezet erejéig, mely átfogó képet ad Tolna megye mezőgazdaságáról, a termelési adataival és éghajlati, területi viszonyainak ismertetésével. A Bát-Gabona Kft. részletes bemutatása során kitértem a területi elhelyezkedésére, lehetőségeire. Bemutattam a közvetlen partnereit, továbbá pontos leírást adtam a cég történetéről, szervezeti felépítéséről, valamint tevékenységi körére és annak elemzésére is kitértem. Az 5 év átfogó vizsgálatát a mérleg és eredménykimutatás segítségével végeztem el, mely dolgozatom mellékleteként csatolásra is került. A vállalkozások vagyoni helyzetének vizsgálata során kitértem a befektetett és a forgóeszközök arányának vizsgálatára, továbbá a saját és jegyzett tőke arányára. A vizsgálat során jól követhető a vállalkozás stabil működése, hisz az eszközök aránya szinte állandónak tekinthető. A cég esetében a magasabb forgóeszközarány gyorsabb vagyonomegtérülést eredményez. A saját tőke növekedése folyamatos, mely egy erős gazdasági háttérrel jelez. A tőkeellátottsági, a tőkefeszültség és a tőkemultiplikátor mutatókra is kitértem dolgozatomban az elméleti és elemzési részében is. A mutatók alapján a cég az eszközök finanszírozását főként saját forrásból oldja meg, az idegen forrás rendkívül kis mértékű. A vállalkozás hitelképesnek, tőkeerősnek minősült. A cég kötelezettségeinek arányát is megvizsgáltam rövid és hosszútávon egyaránt, továbbá a fedezeti mutatókra is kitértem a vállalkozás vagyoni helyzetének vizsgálata során. A hosszú lejáratú kötelezettségek aránya nagyobb, mint a rövid lejáratú kötelezettségeké, azonban a cég eladósodottsága hosszú távon nem jelentős, viszont a rövid lejáratú kötelezettségek növekedése már az azonnali fizetőképesség romlását jelzi. Mivel az eszközöket a cég főként saját tőkéből finanszírozza, ezért komoly likviditási problémáról nem beszélhetünk, de a fizetőképességet folyamatosan vizsgálni kell. A pénzügyi és likviditási helyzet elemzését szintén szakirodalmakkal alátámasztva végeztem el, többek között a forgótőkére és a likviditási rátákra vonatkozóan.

A nettó forgótőke a 2021-es év kivételével minden vizsgált évben emelkedést mutatott, ami a cég stabilitását jelzi. A konzervatív finanszírozási stratégiát alkalmazó cég az eszközök nagy részét főként saját forrásból finanszírozza. A 2020-2021-es években a likviditási mutatók csökkenése figyelhető meg, azonban a cég még így is stabil likviditással rendelkezik, hisz a mutatók értéke minden esetben 1 feletti. A hitelfedezettségi és eladósodottsági mutatók segítségével értékeltem a vállalat pénzügyi helyzetét, struktúráját. Megállapítható, hogy a cég minden évben kis adósságállománnyal rendelkezik és a vállalatnak kevesebb a tartozása a hitelezői felé, mint amivel a vevők tartoznak a Bát-Gabona Kft-nek. A cég pénzügyi helyzetének vizsgálata során a vevők és szállítók forgási sebességét és a vevő/szállítói állomány elemzését is fontosnak tartottam, ezért azt minden évre vonatkozóan feltüntettem az elemzésemben. Mind az öt évben a vevőállomány jóval magasabb a szállítói állománynál, ezért a vállalatnak a vevői követeléseket folyamatosan figyelemmel kell kísérnie, az esetleges likviditási problémák elkerülése miatt. A vevők a tartozásaikat az évek alatt egyre hamarabb, a 45 napos fizetési határidőn belül teljesítik, de a vevői kintlévőségek nagysága miatt nem megnyugtató az átlagos 43 napos teljesítés. A szállítók forgási sebességében is egy romlás figyelhető meg, mely a likviditás romlását is jelezheti. A jövedelmezőség vizsgálata során a legfontosabb mutatók elemzését tűztem ki célul. Köztük az árbevétel-arányos (ROS) és a tőkearányos (ROE) jövedelmezőségi mutatót, valamint az eszközarányos nyereség vizsgálatát végeztem el. A mutatók a 2021-es év kivételével növekedést jeleznek, de 2021-es évben is jelentős a saját tőkére vetített profit. Dolgozatom célja, hogy a vállalat vezetését megismertessem az esetleges likviditási problémákkal, mely területeket tartok leginkább veszélyforrásnak a cég életében. Remélem, hogy dolgozatom segítséget nyújthat a menedzsmentnek a jelenlegi válságos időben, hisz az energiaárak robbanása, az elszálló infláció, a mezőgazdaságban felhasznált input anyagok (növényvédőszer, műtrágya, stb.) árának növekedése, mind súlyos terhet ró a vállalkozásokra. Hiszen egy esetleges likviditási zavar könnyen a cégek fizetési képtelenségéhez vezethet ebben a kiszámíthatatlan gazdasági környezetben.

Irodalomjegyzék

- Andor, G. (2018). *Üzleti gazdaságtan*. Budapest: Akadémia Kiadó. 532 o.
- Béhm, I. (1998). *Gazdasági-pénzügyi ismeretek*. Budapest: Perfekt Kiadó 330 o.
- Boros, A., Juhász, P., Lantos, O., & Tátrai, T. (2019). *A közbeszerzés alapjai*. Budapest: Wolters Kluwer Kft. 330 o.
- Bozor, J. (2002). *Vállalkozásgazdálkodási ismeretek*. Békéscsaba: Booklands 414 o.
- Éva, K. (2002). *Vállalkozói könyvvitel I*. Budapest: Perfekt Kiadó 254 o.
- Éva, K., Himber, P., & Kovácsné Soós, P. (1999). *Számvitel Elemzés II*. Budapest: Perfekt Kiadó 402 o.
- Halász, Z., Szabó, I., & Varga, E. (2021). *Adótan és Adóeljárás*. Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft. 204 o.
- Laáb, Á. (2019). *Döntéstámogató számvitel - érthetően szórakoztatóan*. Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft. 417 o.
- Novák, E. (2001). *Felkészülési segédlet a mérlegképes könyvelők szóbeli vizsgájához Számvitel-Elemzés tantárgyból*. Budapest: CDVDNC Kiadó 300 o.
- Ormos, M. (2018). *Számvitel*. Budapest: Akadémia Kiadó 113 o.
- Sinkovics, A. (2012). *Költség- és pénzügyi kontrolling*. Budapest: Wolters Kluwer Kft. 290 o.
- Szakács, I. (2019). *Számvitel A-tól Z-ig*. Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft. 1086 o.
- Takács, A. (2021). *Modern vállalatértékelés*. Budapest: Akadémia Kiadó 156 o.
- Tétényi, Z., & Gyulai, L. (1999). *Vállalkozásfinanszírozás*. Saldó Kiadó: Budapest 413 o.
- Zéman, Z., & Béhm, I. (2017). *A pénzügyi menedzsment controll elemzési eszköztára*. Budapest: Akadémiai Kiad. 396 o.
- Zéman, Z., & Béhm, I. (2019). *Módszertan vállalkozások pénzügyi teljesítményének mérésére*. Budapest: Akadémia Kiadó. 260 o.

Egyéb irodalom

Agrárszektor. (2021. 03). Forrás: <https://www.agrarszektor.hu/agrarpenezek/itt-vannak-a-friss-szamok-ilyen-evet-zart-valojaban-a-magyar-mezogazdasag-2020-ban.28408.html>.

Axial. (dátum nélkül.). Forrás: <https://www.axial.hu/bemutakozas>

KSH- Főbb növénykultúrák terméseredményei. (2019). Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/fobbnoveny/2019/index.html>

KSH-19.1.1.18. Fontosabb szántóföldi növények termésátlaga [kg/hektár]. (2022). Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0018.html

KSH-19.1.2.1. Földterület művelési ágak, valamint vármegye és régió szerint [ezer hektár]. (2022). Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0068.html

KSH-Agrárcenzus-eredmények – Földtulajdon, földbérlet. (dátum nélkül.). Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/ac2020/foldtulajdon_foldberlet/index.html

KSH-Mezőgazdasági termelői és ráfordítási árak. (2021). Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/mgarak/20214/index.html>

KSH-Mezőgazdasági termelői és ráfordítási árak, 2021. (2021). Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/mgarak/20214/index.html>

Puskás, P. (2015. 02 15). *Agronapló.* Forrás: <https://www.agronaplo.hu/szakfolyoirat/2015/02/gazdasag/tolna-megye-mezogazdasaga>

Mellékletek

1. sz. melléklet: Ábrák jegyzéke:

1. ábra: A szántó átlagos aranykorona értéke mikrokörnyezetenként	25
2. ábra: A szántóföldi növények termésátlaga országos és tolna megyei viszonylatban (2015-2021)	26
3. ábra: A mezőgazdasági terület megoszlása a földhasználat jogcíme szerint megyénként (2020)	27
4. ábra: Eszközök éven belüli megoszlása (%).....	35
5. ábra: Befektetett és forgóeszközök változása előző évhez viszonyítva (%)	36
6. ábra: Saját tőke növekedése éves bontásban (%)	37
7. ábra: Rövid és hosszú lejáratú kötelezettségek aránya (%).....	39
8. ábra: Fedezetmutatók (%).....	41
9. ábra: Nettó forgótőke (ezer Ft)	42
10. ábra: Nettó forgótőke ellátottság (%)	42
11. ábra: A búza és kukorica felvásárlási árának alakulás (ezer Ft/tonna).....	43
12. ábra: Likviditási mutatók.....	44
13. ábra: Hitelfedezettségi mutató (%)	46
14. ábra: Eladósodottsági mutató (%)	47
15. ábra: Dinamikus likviditási ráta (%).....	47
16. ábra: Vevői és szállítói állomány aránya (%).....	48
17. ábra: Vevők és szállítók forgási sebessége napokban	50
18. ábra: Adósságszolgálat mutatói (%).....	51
19. ábra: Adósság visszafizető képesség (%)	52
20. ábra: Jövedelmezőségi mutatók (Árbev. arányos, Tőkearányos, Eszközarányos üzl. eredmény)	53
21. ábra: Megtérülési mutatók	54

2. számú melléklet: Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A mezőgazdaság termelési intenzitása a régióként (2020)	24
2. táblázat: Szántó területének változása, megye és régió szerint (ezer hektár)	27
3. táblázat: A Bát-Gabona Kft. nettó árbevételének megoszlása éves bontásban (ezer Ft)	30
4. táblázat: Tőkeellátottsági, tőkefeszültség és kötelezettség aránya (%)	38
5. táblázat: Tőkeáttétel mutatója (%).....	39
6. táblázat: Eredménykategóriák (ezer Ft és %)	51

3. sz. melléklet: Mérleg

Bát-Gabona Vállalkozási és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság

Mérleg

ezer HUF

Sor-szám	A tétel megnevezése	2017	2018	2019	2020	2021
1	A. Befektetett eszközök	360031	324592	373781	400591	444904
2	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	1	1	1	1	1
3	Alapítás-átszervezés aktivált értéke	0	0	0	0	0
4	Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	0	0	0	0	0
5	Vagyon értékű jogok	0	0	0	0	0
6	Szellemi termékek	1	1	1	1	1
7	Üzleti vagy cégérték	0	0	0	0	0
8	Immateriális javakra adott előlegek	0	0	0	0	0
9	Immateriális javak értékhelyesbítése	0	0	0	0	0
10	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	304991	264552	308720	335530	379843
11	Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	92188	92055	88347	92176	130923
12	Műszaki berendezések, gépek, járművek	204998	168395	214631	237592	242106
13	Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	6037	3802	5742	5658	6814
14	Tenyészállatok	1768	0	0	0	0
15	Beruházások, felújítások	0	0	0	104	0
16	Beruházásokra adott előlegek	0	300	0	0	0
17	Tárgyi eszközök értékhelyesbítése	0	0	0	0	0
18	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	55039	60039	65060	65060	65060
19	Tartós részesedés kapcsoló vállalkozásban	55000	55000	55000	55000	55000
20	Tartósan adott kölcsön kapcsoló vállalkozásban	0	0	0	0	0
21	Tartós jelentős tulajdoni részesedés	0	0	0	0	0
22	Tartósan adott kölcsön jelentős tulajdoni részesedési viszonyban álló vállalkozásban	0	0	0	0	0
23	Egyéb tartós részesedés	60	60	60	60	60
24	Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban	0	0	0	0	0
25	Egyéb tartósan adott kölcsön	0	0	0	10000	0
26	Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	0	5000	10000	0	10000
27	Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése	-21	-21	0	0	0
28	Befektetett pénzügyi eszközök értékelési különbözete	0	0	0	0	0
29	B. Forgóeszközök	714391	773942	784361	975421	1002318
30	I. KÉSZLETEK	182631	249385	289701	392495	372610
31	Anyagok	103279	82560	113482	269638	239467
32	Befejezetlen termelés és félkész termékek	35882	40863	45485	69299	55775
33	Növendék-, hízó- és egyéb állatok	582	0	0	0	0
34	Késztermékek	42885	92492	96432	53547	66357
35	Áruk	3	0	0	11	11
36	Készletekre adott előlegek	0	33470	34302	0	11000
37	II. KÖVETELÉSEK	158126	184533	165894	117013	233790
38	Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)	95576	107597	81346	80139	99362
39	Követelések kapcsoló vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
40	Követelések jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
41	Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
42	Váltókövetelések	0	0	0	0	0
43	Egyéb követelések	62550	76936	84548	36874	134428
44	Követelések értékelési különbözete	0	0	0	0	0
45	Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete	0	0	0	0	0
46	III. ÉRTÉKPAPÍROK	0	0	0	0	0
47	Részesedés kapcsoló vállalkozásban	0	0	0	0	0
48	Jelentős tulajdoni részesedés	0	0	0	0	0
49	Egyéb részesedés	0	0	0	0	0
50	Saját részvények, saját üzletrészek	0	0	0	0	0
51	Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	0	0	0	0	0
52	Értékpapírok értékelési különbözete	0	0	0	0	0
53	IV. PÉNZESZKÖZÖK	373634	340024	328766	465913	395918
54	Pénztár, csekkek	1739	4307	1695	1712	1874
55	Bankbetétek	371895	335717	327071	464201	394044
56	C. Aktív időbeli elhatárolások	1075	1349	1634	2317	1137
57	Bevételek aktív időbeli elhatárolása	993	348	221	1177	1027
58	Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	82	1001	1413	1140	110
59	Halasztott ráfordítások	0	0	0	0	0
60	Eszközök összesen	1075497	1099883	1159776	1378329	1448359

61	D.	Saját tőke	977004	1021777	1073308	1178689	1228945
62	I.	JEGYZETT TŐKE	150400	150400	151000	151000	151000
63		ebből: visszavásárolt tulajdoni részesedés névértéken	0	0	0	0	0
64	II.	JEGYZETT, DE MÉG BE NEM FIZETETT TŐKE (-)	0	0	0	0	0
65	III.	TŐKETARTALÉK	72455	72455	72455	72455	72455
66	IV.	EREDMÉNYTARTALÉK	707132	739110	783882	827202	932584
67	V.	LEKÖTÖTT TARTALÉK	0	0	0	0	0
68	VI.	ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK	0	0	0	0	0
69		Érték helyesbítés értékelési tartaléka	0	0	0	0	0
70		Valós értékelés értékelési tartaléka	0	0	0	0	0
71	VII.	MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY/ADÓZOTT EREDMÉNY	47017	59812	65971	128032	72906
72	E.	Céltartalékok	0	0	0	0	0
73		Céltartalék a várható kötelezettségekre	0	0	0	0	0
74		Céltartalék a jövőbeni költségekre	0	0	0	0	0
75		Egyéb céltartalék	0	0	0	0	0
76	F.	Kötelezettségek	60256	41202	50871	165448	186651
77	I.	HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK	0	0	0	0	0
78		Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
79		Hátrasorolt kötelezettségek jelentős tulajdoni viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
80		Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
81		Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben	0	0	0	0	0
82	II.	HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	19253	7856	22626	69613	51960
83		Hosszú lejáratra kapott kölcsönök	0	0	0	0	0
84		Átváltoztatható kötvények	0	0	0	0	0
85		Tartozások kötvénykibocsátásból	0	0	0	0	0
86		Beruházási és fejlesztési hitelek	19253	7856	0	0	0
87		Egyéb hosszú lejáratú hitelek	0	0	22626	0	51960
88		Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
89		Tartós kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
90		Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	69613	0
91		Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0	0	0	0
92	III.	RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	41003	33346	28245	95835	134691
93		Rövid lejáratú kölcsönök	0	0	0	0	0
94		ebből: az átváltoztatható kötvények	0	0	0	0	0
95		Rövid lejáratú hitelek	16335	11397	12593	17832	17655
96		Vevőktől kapott előlegek	0	6338	1095	945	0
97		Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	11402	4794	4959	60429	61017
98		Váltótartozások	0	0	0	0	0
99		Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
100		Rövid lejáratú kötelezettségek jelentős tulajdoni viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
101		Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	0	0	0	0
102		Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	13266	10817	9598	16629	56019
103		Kötelezettségek értékelési különbözete	0	0	0	0	0
104		Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete	0	0	0	0	0
105	G.	Passzív időbeli elhatárolások	38237	36904	35597	34192	32763
106		Bevételek passzív időbeli elhatárolása	37377	36114	0	0	43
107		Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	860	790	1061	1076	1023
108		Halasztott bevételek	0	0	34536	33116	31697
109		Források összesen	1075497	1099883	1159776	1378329	1448359

4. sz. melléklet: Eredménykimutatás

Bát-Gabona Vállalkozási és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság						
Üzleti év: 2017-2021						
A költségszerkezet alakulása						
Az eredménykimutatás összköltség eljárással "A" változat alapján						
ezer HUF						
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	Belföldi értékesítés nettó árbevétele (91-92) 911	657961	772548	792499	825538	894637
2.	Exportértékesítés nettó árbevétele (93-94) 913	0	0	0	0	0
I.	Értékesítés nettó árbevétele (1+2)	657961	772548	792499	825538	894637
3.	Saját termelésű készletek állományváltozása (581) - T egyenleg es	14418	54006	0	-23783	-2094
4.	Saját előállítású eszközök aktivált értéke (582)	13364	4932	-4088	0	0
II.	Aktivált saját teljesítmények értéke(+3+4)	27782	58938	-4088	-23783	-2094
III.	Egyéb bevételek (96) A 96-osokat kell összeadni	121725	78126	81726	122626	120134
	Ebből: visszaírt értékvesztés (966)	0	0	0	0	0
5.	Anyagköltség (51) 511+ többi 51-es	156634	185703	189140	190904	198268
6.	Igénybe vett szolgáltatások értéke (52)	68799	83335	82456	91369	93444
7.	Egyéb szolgáltatások értéke (53) 531+532+533	10409	11400	9966	11642	14568
8.	Eladott áruk beszerzési értéke (814)	303990	406904	355637	309677	452882
9.	Eladott szolgáltatások értéke (815)	3102	3067	2792	3092	2197
IV.	Anyagjellegű ráfordítások értéke (5+6+7+8+9)	542934	690409	639991	606684	761359
10.	Béreköltségek (54) 541	42300	56732	61430	61381	64849
11.	Személyi jellegű egyéb kifizetések (55)	20406	13308	11865	15089	16281
12.	Bérfelrakások (56)	11712	11823	10699	9755	9894
V.	Személyi jellegű ráfordítások (10+11+12)	74418	81863	83994	86225	91024
VI.	Értéksökkenési leírás (57) 571	59851	58962	60562	64821	71990
VII.	Egyéb ráfordítások (86) A 86-osok összege	81907	17025	16528	30766	7840
	Ebből: értékvesztés (866)	0	0	0	0	0
A.	Üzemi tevékenység eredménye (I+-II+III-IV-V-VI-VII)	48358	61353	69062	135885	80464
13.	Kapott osztalék és részesedés (971) A 17-eseket kell megnézni, van-e a 171-en kívül más is. Ha nincs, az egész osztalék kapcsolt vállalk.-ból van.	0	0	0	0	0
	ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott	0	0	0	0	0
14.	Részesedések értékesítésének árfolyamnyeresége (972)	0	0	0	0	0
	ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott	0	0	0	0	0
15.	Befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árf.nyer. (973)	0	0	0	0	0
	ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott	0	0	0	0	0
16.	Egyéb kapott kamatok és kamatjellegű bevételek (974)	1477	98	75	0	0
	ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott	0	0	0	0	0
17.	Pénzügyi műveletek egyéb bevételei (975-979)	1127	942	0	3806	7
VIII.	Pénzügyi műveletek bevételei (+13+14+15+16+17)	2604	1040	75	3806	7
18.	Befektetett pénzügyi eszközök árfvesztése (871)	0	0	0	0	0
	ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott	0	0	0	0	0
19.	Fizetendő kamatok kamatjellegű ráfordítások (872-873)	1708	738	958	866	942
	0 ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott	0	0	0	0	0
20.	Részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékv. (874)	0	0	0	0	0
21.	Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai (875-879)	368	7	153	2183	572
IX.	Pénzügyi műveletek ráfordításai (+18+19+20+21)	2076	745	1111	3049	1514
B.	Pénzügyi műveletek eredménye (VIII-IX)	528	295	-1036	757	-1507
C.	Szokásos vállalkozási eredmény (+-A+-B)	48886	61648	68026	136642	78957
X.	Rendkívüli bevételek (98)	0	0	0	0	0
XI.	Rendkívüli ráfordítások (88)	0	0	0	0	0
D.	Rendkívüli eredmény (X-XI)	0	0	0	0	0
E.	Adózás előtti eredmény (+-C+-D)	48886	61648	68026	136642	78957
XII.	Adófizetési kötelezettség (891)	1869	1836	2055	8610	6051
F.	Adózott eredmény (+-E-XII)	47017	59812	65971	128032	72906

Az eredménykimutatás összköltség eljárással "A" változat alapján
 A költség szerkezeti alakulása

Atétel megnevezése	2017		2018		2019		2020		2021	
	Összeg	%	Összeg	%	Összeg	%	Összeg	%	Összeg	%
Nettó árbevétel	657 961	81,484	772 548	84,932	792 499	91,077	825 538	89,307	894 637	88,344
Saját termelésű készletek állományváltozása	-13 664	-1,692	54 006	5,937	-4 088	-0,470	-23 783	-2,573	-2 094	-0,207
Saját előállítású eszközök értékátértéke	41 446	5,133	4 932	0,542	0,000	0	0	0,000	0	0,000
Bruttó árbevétel	685 743	84,925	831 486	91,411	788 411	90,608	801 755	86,734	892 543	88,137
Egyéb bevételek	121 725	15,075	78 126	8,599	81 726	9,392	122 626	13,266	120 134	11,863
Összes bevétel	807 468	100,000	909 612	100,000	870 137	100,000	924 381	100,000	1 012 677	100,000
Anyagköltség	156 635	20,634	185 703	21,892	189 140	23,611	190 904	24,211	198 268	21,269
Igenlybe vett szolgáltatások értéke	68 798	9,063	83 335	9,824	82 456	10,293	91 369	11,588	93 444	10,024
Egyéb szolgáltatások értéke	10 409	1,371	11 400	1,344	9 666	1,244	11 642	1,476	14 568	1,563
Eladott áruk beszerzési értéke	303 990	40,046	406 904	47,969	355 637	44,395	309 677	39,274	452 882	48,581
Eladott (közvetlen) szolgáltatások értéke	3 102	0,409	3 067	0,362	2 792	0,349	3 092	0,392	2 197	0,236
Anyagjellegű ráfordítások	542 934	71,522	690 409	81,391	639 991	79,892	606 684	76,942	761 359	81,672
Béreköltség	51 927	6,841	56 732	6,688	61 430	7,668	61 381	7,765	64 849	6,956
Személyi jellegű egyéb kifizetések	10 780	1,420	13 308	1,569	11 865	1,481	15 089	1,914	16 281	1,746
Bejárattalékok	11 711	1,543	11 823	1,394	10 699	1,336	9 755	1,237	9 894	1,061
Személyi jellegű ráfordítások	74 418	9,803	81 663	9,651	83 994	10,485	86 225	10,935	91 024	9,764
Értékszerkesztési leírás	59 851	7,884	58 962	6,951	60 562	7,560	64 821	8,221	71 990	7,722
Egyéb ráfordítások	81 907	10,790	17 025	2,007	16 528	2,063	30 766	3,902	7 840	0,841
Összes költség és ráfordítás	759 110	100,000	848 259	100,000	801 075	100,000	788 496	100,000	932 213	100,000
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	48 358		61 353		69 062		135 885		80 464	
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (Összes bevétel arányos)	48 358	5,989	61 353	6,745	69 062	7,937	135 885	14,700	80 464	7,946
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (Költség, ráfordítás arányos)	48 358	6,370	61 353	7,233	69 062	8,621	135 885	17,233	80 464	8,632

EZER HUF

5. sz. melléklet: Elemzéshez használt adattáblák, dinamikus (lác) viszonyszámok (bázis-tárgy időszak összehasonlítás), illetve megoszlási (rész-egész) viszonyszámok segítségével a mérleg és eredménykimutatás alapján

Bát-Gabona Vállalkozási és Kereskedelmi Korlátolt Felelőségi Társaság

Üzleti év: 2017-2021

Eszközök összetétele

Megnevezés	2017		2018		Változás (%) 2017- 2018	2019		Változás (%) 2018- 2019	2020		Változás (%) 2019- 2020	2021		Változás (%) 2020- 2021
	Összeg	Részarány (%)	Összeg	Részarány (%)		Összeg	Részarány (%)		Összeg	Részarány (%)		Összeg	Részarány (%)	
Befektetett eszközök	360 031	33,476	324 592	29,512	90,157	373 781	32,229	115,154	400 591	29,064	107,173	444 904	30,720	111,060
Immateriális javak	1	0,000	1	0,000	100,000	1	0,000	100,000	1	0,000	100,000	1	0,000	
Tárgyi eszközök	304 991	28,358	264 552	24,053	86,741	308 720	26,619	116,695	335 530	24,343	108,684	379 843	26,230	113,210
Befektetett pénzügyi eszközök	55 039	5,118	60 039	5,459	109,084	65 060	5,610	108,363	65 060	4,720	100,000	65 060	4,490	100,000
Forgóeszközök	714 391	66,424	773 942	70,366	108,336	784 361	67,630	101,346	975 421	70,768	124,359	1 002 318	69,200	102,760
Készletek	182 631	16,981	249 385	22,674	136,551	289 701	24,979	116,166	392 495	28,476	135,483	372 610	25,730	94,930
Követelések	158 126	14,703	184 533	16,778	116,700	165 894	14,304	89,899	117 013	8,489	70,535	233 790	16,140	199,800
Értékpapírok	0	0,000	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	0
Pénzeszközök	373 634	34,741	340 024	30,915	91,005	328 766	28,347	96,689	465 913	33,803	141,716	395 918	27,340	84,980
Aktív időbeli elhatárolások	1 075	0,100	1 349	0,123	125,488	1 634	0,141	121,127	2 317	0,168	141,799	1 137	0,080	49,070
ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN	1 075 497	100,000	1 099 883	100,000	102,267	1 159 776	100,000	105,445	1 378 329	100,000	118,844	1 448 359	100,000	105,080

EZER HUF

Passzívok összetétele

Megnevezés	2017		2018		Változás (%) 2017- 2018	2019		Változás (%) 2018- 2019	2020		Változás (%) 2019- 2020	2021		Változás (%) 2020- 2021
	Összeg	Részarány (%)	Összeg	Részarány (%)		Összeg	Részarány (%)		Összeg	Részarány (%)		Összeg	Részarány (%)	
Saját tőke	977 004	90,842	1 021 776	92,899	104,583	1 073 308	92,544	105,043	1 178 689	85,516	109,818	1 228 945	84,851	104,264
Jegyzett tőke	150 400	13,984	150 400	13,674	100,000	151 000	13,020	100,399	151 000	10,955	100,000	151 000	10,426	100,000
Jegyzett de még be nem fizetett tőke (-)	0	0,000	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	
Tőkeintésk	72 455	6,737	72 455	6,588	100,000	72 455	6,247	100,000	72 455	5,257	100,000	72 455	5,003	100,000
Eredményintésk	707 132	65,749	739 109	67,199	104,522	783 882	67,589	106,058	827 202	60,015	105,526	932 584	64,389	112,740
Lekötött tartalék	0	0,000	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	
Értékelési tartalék	0	0,000	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	
Adózott eredmény	47 017	4,372	59 812	5,438	127,214	65 971	5,888	110,297	128 032	9,289	194,073	72 906	5,034	56,944
Céltartalékok	0	0,000	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	
Kötelezettségek	60 256	5,603	41 203	3,746	68,380	50 871	4,386	123,467	165 448	12,004	325,230	186 651	12,887	112,816
Hátasorolt kötelezettség	0	0,000	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	0	0	0,000	
Hosszú lejáratú kötelezettségek	19 253	1,790	7 856	0,714	40,804	22 626	1,951	288,009	69 613	5,051	307,668	51 960	3,588	74,641
Rövid lejáratú kötelezettségek	41 003	3,812	33 347	3,032	81,328	28 245	2,435	84,703	95 835	6,953	339,299	134 691	9,300	140,545
Passzív időbeli elhatárolások	38 237	3,555	36 904	3,355	96,514	35 597	3,069	96,458	34 192	2,481	96,053	32 763	2,262	95,821
FORRÁSOK(PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN	1 075 497	100,000	1 099 883	100,000	102,267	1 159 776	100,000	105,445	1 378 329	100,000	118,844	1 448 359	100,000	105,080

EZER HUF

Bal-Gabona Vállalkozási és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság

Üzleti év: 2017-2021

Mutatók

EZER HUF

Mutatószámok	Képzése	2017		2018		Változás 2017-2018		2019		Változás 2018-2019		2020		Változás 2019-2020		2021		Változás 2020-2021	
		Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)		
Befektetett eszközök aránya	Befektetett eszközök Eszközök összesen	360.031	0,335	324.592	0,295	88.158	373.781	0,322	109.207	400.591	0,291	90.179	444.904	0,307	105.692				
Forgóeszközök aránya	Forgóeszközök Eszközök összesen	715.466	0,665	775.291	0,705	105.959	785.995	0,678	96.145	977.738	0,709	104.670	1.003.455	0,693	97.668				
Saját tőke növekedése	Saját tőke Jegyzett tőke	977.004	6,496	1.021.776	6,794	104.583	1.073.308	7,108	104.626	1.178.689	7,806	109.818	1.228.945	8,139	104.264				
Saját tőke aránya/ Tőkeelértékelési mutató/Tőkeerősség	Saját tőke Források összesen	977.004	0,908	1.021.776	0,929	102.264	1.073.308	0,925	99.619	1.178.689	0,855	92.405	1.228.945	0,849	99.222				
Tőkeerősség	Időgen tőke Saját tőke	60.256	0,062	60.256	0,059	95.618	60.256	0,056	95.199	165.448	0,140	250.027	186.651	0,152	108.202				
Kötelezettségek aránya	Kötelezettségek Források összesen	60.256	0,056	60.256	0,037	66.864	60.256	0,044	117.091	165.448	0,120	273.661	186.651	0,129	107.361				
Tőkemultiplikátor/ Tőkeárítékel	Eszközök összesen Saját tőke	1.075.497	1,101	1.099.883	1,076	97.786	1.159.776	1,081	100.383	1.378.529	1,169	108.219	1.448.359	1,179	100.784				
Tőke forgási sebessége	Nettó átlbevétel Saját tőke	657.961	0,673	772.548	0,756	112.271	792.499	0,738	97.657	825.538	0,700	94.856	894.637	0,728	103.939				

Mutatók

EZER HUF

Mutatószámok	Képzése	2017		2018		Változás 2017-2018		2019		Változás 2018-2019		2020		Változás 2019-2020		2021		Változás 2020-2021	
		Összeg		Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)	Összeg	(%)				
Likviditási mutató I. (Current ratio)	<u>Források</u> Rövid lejáratú kötelezettségek	714 391	17,423	773 992	23,209	133,208	784 361	27,770	119,649	975 421	10,178	36,652	1 002 318	7,442	73,114				
		41 003		33 347		28 245	28 245		95 835		95 835		134 691		134 691				
Likviditási mutató II. (Quick ratio - gyors ráta)	<u>Források</u> <u>készletek</u> Rövid lejáratú kötelezettségek	531 760	12,969	524 557	15,730	121,293	494 660	17,513	111,331	582 926	6,083	34,732	629 708	4,675	76,862				
		41 003		33 347		28 245	28 245		95 835		95 835		134 691		134 691				
Likviditási mutató III.	<u>Pénzeszközök</u> <u>-Értékpapírok</u> Rövid lejáratú kötelezettségek	373 634	9,112	340 024	10,197	111,898	328 766	11,640	114,151	465 913	4,862	41,767	395 918	2,939	60,462				
		41 003		33 347		28 245	28 245		95 835		95 835		134 691		134 691				
Likviditási mutató IV.	<u>Pénzeszközök</u> Rövid lejáratú kötelezettségek	373 634	9,112	340 024	10,197	111,898	328 766	11,640	114,151	465 913	4,862	41,767	395 918	2,939	60,462				
		41 003		33 347		28 245	28 245		95 835		95 835		134 691		134 691				
Saját tőke hatékonysága (saját tőke-arányos megértés) (ROE)	<u>Adózott eredmény</u> Saját tőke	47 017	0,048	59 812	0,059	121,639	65 971	0,061	105,002	128 032	0,109	176,722	72 906	0,059	54,615				
		977 004		1 021 776		1 073 308	1 073 308		1 178 689		1 178 689		1 228 945		1 228 945				
Eszközarányos nyereség (eszközarányos megtérítés) (ROA)	<u>Adózott eredmény</u> Eszközök összesen	47 017	0,044	59 812	0,054	124,393	65 971	0,057	104,601	128 032	0,093	163,300	72 906	0,050	54,190				
		1 075 497		1 099 883		1 159 776	1 159 776		1 378 329		1 378 329		1 448 359		1 448 359				
Átbevétel arányos üzleti eredménye (ROS)	<u>Üzemi (üzleti) eredmény</u> Nettó átbevétel	48 338	0,073	61 333	0,079	108,054	69 062	0,087	109,731	135 885	0,165	188,883	80 464	0,090	54,641				
		657 961		772 548		792 499	792 499		825 538		825 538		894 637		894 637				
Tőkearányos üzleti eredmény	<u>Üzemi (üzleti) eredmény</u> Saját tőke	48 338	0,049	61 333	0,060	121,313	69 062	0,064	107,161	135 885	0,115	179,167	80 464	0,065	54,793				
		977 004		1 021 776		1 073 308	1 073 308		1 178 689		1 178 689		1 228 945		1 228 945				
Eszközarányos üzleti eredmény	<u>Üzemi (üzleti) eredmény</u> Összes eszköz	48 338	0,045	61 333	0,056	124,060	69 062	0,060	106,752	135 885	0,099	165,559	80 464	0,056	54,352				
		1 075 497		1 099 883		1 159 776	1 159 776		1 378 329		1 378 329		1 448 359		1 448 359				

Bát-Gabona Vállalkozási és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság
 Üzleti év: 2022

Több fokozatú likviditási mérleg

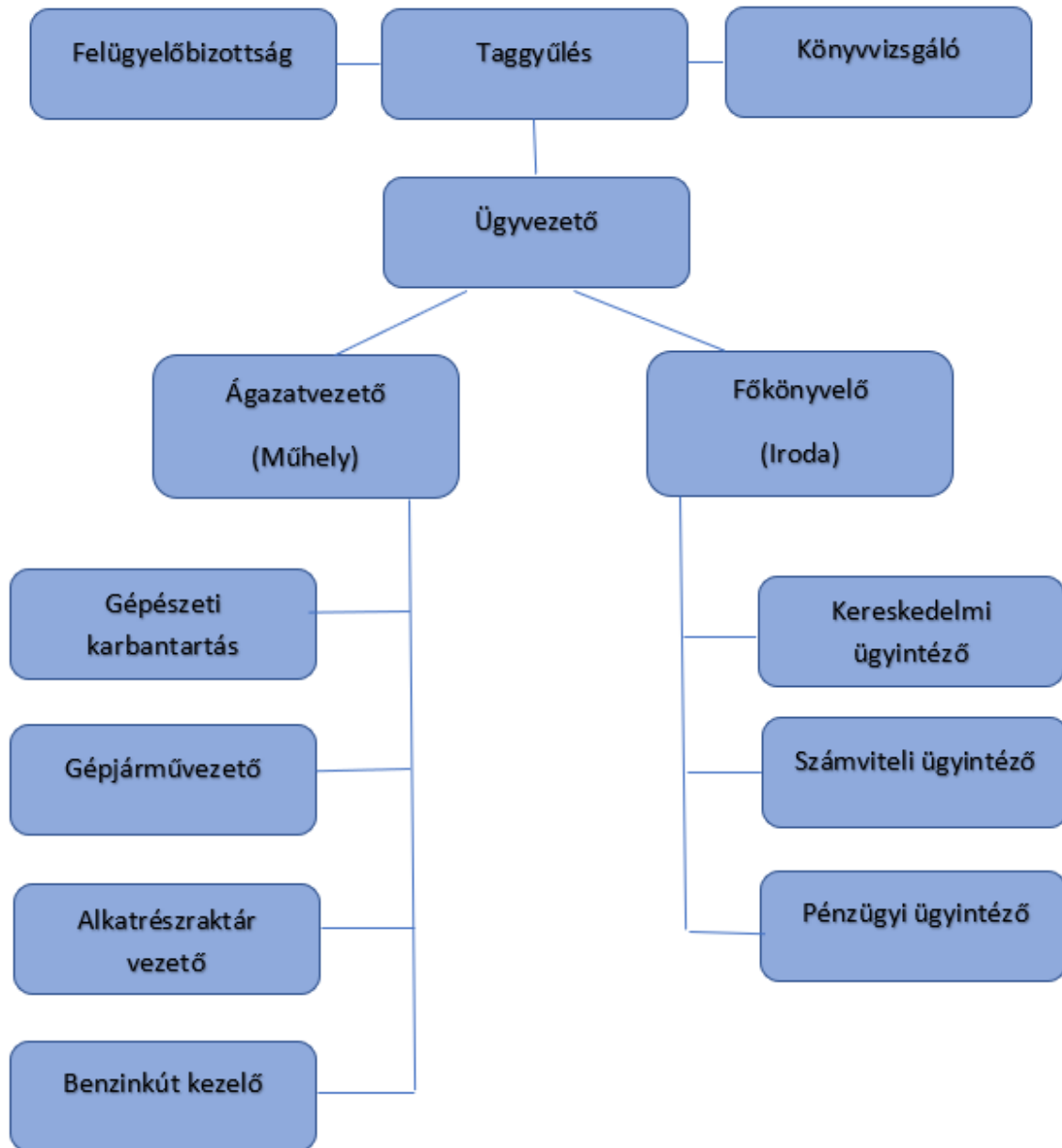
HUF

	E s z k ö z ö k	Előző év	Tárgyév
I.	Pénzeszközök és értékpapírok	395 918	88 677
	Pénzeszközök	395 918	88 677
	Értékpapírok (forrásokból)		
II.	Követelések	233 790	301 860
	Követelések áruszáll. és szolg.	99 362	244 359
	Váltkövetelések	0	0
	Egyéb követelések	134 428	57 501
	Értékpapírok	0	0
III.	Készletek	372 610	656 511
	Vásárolt készletek	250 478	224 610
	Saját termelésű készletek	122 132	431 901
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	1 137	1 375
V.	Egyéb eszközök	444 904	401 524
	Immateriális javak	1	1
	Tárgyi eszközök	379 843	336 513
	Befektetett pénzügyi eszközök	65 060	65 010
	Eszközök összesen:	1 448 359	1 449 947

HUF

	F o r r á s o k	Előző év	Tárgyév
I.	Rövid távú kötelezettségek (1 hó)	56 019	60 524
II.	Szállítói kötelezettségek és váltótart	61 017	42 707
	Szállítói kötelezettségek	61 017	42 707
	Váltó tartozások	0	0
III.	Rövid lejár. egyéb kötelezettségek	17 655	7 833
	Rövid lejáratú kölcsönök	0	0
	Rövid lejáratú hitelek	17 655	7 833
	Egyéb rövid kötelezettségek	0	0
	Értékelési különbözlet	0	0
IV.	Céltartalékok és passzív időb. elhat.	32 763	59 121
	Céltartalékok	0	27 711
	Passzív időbeli elhatárolások	32 763	31 410
V.	Egyéb források	1 280 905	1 279 762
	Hosszú lejáratú kötelezettségek	51 960	44 162
	Saját tőke	1 228 945	1 235 600
	Források összesen:	1 448 359	1 449 947

7. sz. melléklet: Szervezeti felépítés

Függelék

Hallgatói és konzulensi nyilatkozat (4.sz. függelék)

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Hegedüs-Deli Krisztina
A Hallgató Neptun kódja: GVWG74
A dolgozat címe: A Bát-Gabona Kft. vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének elemzése, értékelése
A megjelenés éve: 2023.
A konzulens tanszék neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazd. Intézet, Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: Budapest, 2023.04.04.

Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Hegedüs-Deli Krisztina (hallgató Neptun azonosítója: GVWG74) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: 2023. év 04. hó 17. nap

Belovecz Mária
Belső konzulens

Tartalmi kivonat (5. sz. függelék)

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A BÁT-GABONA KFT. VAGYONI, PÉNZÜGYI ÉS JÖVEDELMI HELYZETÉNEK ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Hegedüs-Deli Krisztina

Pénzügy és számvitel szak, alapképzés, levelező tagozat

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdasági Intézet

Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Belső témavezető: Dr. Belovecz Mária
egyetemi docens

Külső témavezető: Bíró Jánosné
könyvvizsgáló

A szakdolgozatomban a Bát-Gabona Kft. vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetét vizsgáltam a 2017 és 2021 közötti időszakban, a mérleg és eredménykimutatás segítségével. Elemzésemmel szeretném a vállalat kritikus pontjait feltárni, mely előrevetítheti az esetleges problémákat és ez által támogatást nyújthat a menedzsment döntéseihez. A vállalkozások vagyoni helyzetének vizsgálata során kitértem a befektetett és a forgóeszközök arányának vizsgálatára, továbbá a saját és jegyzett tőke arányára. A saját tőke növekedése folyamatos, mely egy erős gazdasági háttérrel jelez. A tőkeellátottsági, a tőkefeszültség és a tőkemultiplikátor mutatók alapján, a cég az eszközök finanszírozását főként saját forrásból oldja meg, az idegen forrás rendkívül kis mértékű. A vállalkozás esetében a hosszú lejáratú kötelezettségek aránya nagyobb, mint a rövid lejáratú kötelezettségeké. A rövid lejáratú kötelezettségek növekedése az utolsó években már az azonnali fizetőképesség romlását jelzi. Mivel az eszközöket a cég főként saját tőkéből finanszírozza, ezért komoly likviditási problémáról nem beszélhetünk, de a fizetőképességet folyamatosan vizsgálni kell. A 2020-2021-es években a likviditási mutatók csökkenése figyelhető meg, azonban a cég még így is stabil likviditással rendelkezik, azonban működése nem optimális. A hitelfedezettségi és eladósodottsági mutatók segítségével értékeltem a vállalat pénzügyi helyzetét, struktúráját. Megállapítható, hogy a cég minden évben kis adósságállománnyal rendelkezik. A vevők és szállítók forgási sebességét és a vevő/szállítói állomány elemzését elvégezve megállapítható, hogy a vevőállomány jóval magasabb a szállítói állománynál, ezért a vállalatnak a vevői követeléseket folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A vevők fizetési hajlandósága ugyan javult az évek alatt, azonban a kintlévőségek nagysága miatt folyamatos ellenőrzés szükséges. A szállítók forgási sebességében romlás figyelhető meg, ezért a nagymértékű követelések miatt szükségesnek tartom, hogy a követelések állományánál a késleltetett fizetési határidőket vizsgálják felül. A cégnek túl nagy a pénzeszközállománya, amely ugyan a rövidtávú fizetőképességét biztosítja, de hosszútávon nem optimális, hisz a nem lekötött pénzeszköz nagyon „drága”. A jövedelmezőség vizsgálata során az árbevétel-arányos (ROS) és a tőkearányos (ROE) jövedelmezőségi mutató, valamint az eszközarányos nyereség vizsgálata a 2021-es év kivételével növekedést jelez, de 2021-es évben is jelentős a saját tőkére vetített profit. Elemzésem szükségességét és fontosságát a 2022-es év gazdasági helyzete igazolja. A gazdáknak komoly károkat okozott az aszály, valamint az ukrán gazdaság vámmmentessége, és a szabad kereskedelem biztosítás az európai piacokon. A magyar gazdák nem tudták eladni a terményeiket, ezáltal sokan fizetéképtelenek lettek. Az ehhez hasonló gazdasági helyzetre egy vállalkozásnak fel kell készülnie és ehhez úgy gondolom nagy segítséget nyújt a cég vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének elemzése.